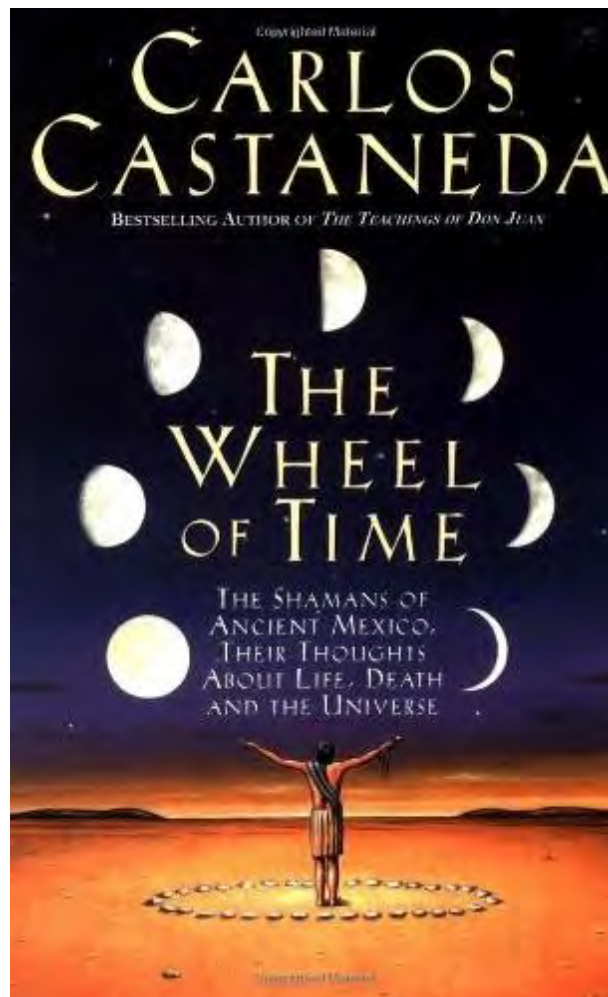

Carlos Castaneda

AZ IDŐ KERKEKE

Az ősi Mexikó sámánjainak gondolatai életről, halálól és a világmindenségről

Simon & Schuster, 1998.

fordította: Judith Spartacus, 2011.

[Ez a digitális kiadvány nem kereskedelmi célzattal szabadon terjeszthető és felhasználható.]

Tartalom

Bevezetés	3
Don Juan tanításai	6
Másik világ kapujában	9
Ixtláni utazás	14
Mesék az erőről	19
Az erő második köre	24
A Sas ajándéka	27
Belülről izzó tűz	32
A csend ereje	35
A fordító megjegyzése	39

Bevezetés

A következő idézeteket különös gonddal válogattam ki első nyolc, az ősi Mexikó sámánjainak világáról szóló könyvemből. Kiválasztásuknál közvetlenül azokra az értelmezésekre szorítkoztam, melyeket antropológusként kaptam a tanítómtól és jótévőmtől, don Juan Matustól – egy jaki látótól, aki az ősi Mexikóig visszanyúló leszármazási ághoz tartozott.

Bevezetett engem a világába, mely természetszerűleg az ősi sámánok világa volt; tette ezt a leghatékonyabb módon, ami csak rendelkezésére állt. Don Juan helyzetéből adódóan képes volt belátni, hogy léteznek a valóságnak más területei is; birodalmak, melyek nem tekinthetők illuzórikusnak, vagy a túltengő fantázia termékének. Csoportjának tizenöt látója számára az ősi sámánok világa az elképzelhető legvalóságosabb és leggyakorlatiasabb dolognak számított.

Ez a könyv hétköznapi kísérletként indult: elolvasásra és végiggondolásra érdemes eszméket, bölcsességeket és aranyköpéseket kezdtem gyűjteni az említett sámánok tanításaiból. Azután a folyamat hirtelen önálló fordulatot vett, s rádöbentem, hogy az idézetek kivételes belső erővel, lendülettel rendelkeznek. A gondolatok rejtett csapásirányát fedték fel, melyről eddig nem volt tudomásom: megmutatták, hová vezetnek don Juan magyarázatai, melyekkel tanonckodásom tizenhárom éve alatt látott el engem.

Nem létezik fogalmi meghatározás, mely ezeknél az idézeteknél jobban megvilágíthatná don Juan kitaró és kikezdehetetlen cselekedeteinek irányvonalát. Tettei úgy követték egymást, hogy megkönnyítse számomra a világába való belépést. Nem kellett túl sokat okoskodnom, hogy rájöjjek, don Juan ezért követte ezt a menetrendet, mert a saját tanítója is ugyanilyen módon ösztökelte őt a sámánok világában való részvételre.

Don Juan Matus cselekedeteit szándékosan rendezte el úgy, hogy segítségükkel bevonhasson engem egy másik „kognitív rendszerbe”. Kognitív rendszeren a kogníció hagyományos meghatározását értette: hétköznapi tudatosságunkat irányító mentális folyamatokat, melyek magukba foglalják az emlékezetet, a tapasztalást, az észlelést és bármely meghatározott szintaxis [mondattan, a nyelvhasználat szabályainak rendszere – a ford.] professzionális használatát. Don Juan kijelentette, hogy az ősi Mexikó sámánjainak kognitív rendszere nagyban eltért a mai átlagemberétől.

Én azonban jó antropológushallgatóként a társadalomtudományok logikáját követtem, és elvettem mindent, amit tőle hallottam. Újra és újra elmondtam don Juannak, hogy a kijelentései abszurdak számomra, s a legjobb esetben is intellektuális aberrációknak tekintem őket.

Tizenhárom évig tartó kemény munkába telt, hogy a körülöttünk lévő világ értelmezéséért felelős, „normális” kogníciós rendszerünkbe vetett hitem meginogjon. Ez a manőver egy nagyon különös állapotba taszított: egyfajta kvázi-bizalmatlanságba hétköznapi kognitív folyamataink magától értetődőségével szemben.

Tizenhárom évnyi makacskodás után akaratom ellenére ráébredtem, hogy don Juan valóban más világnézet alapján járt el, tehát az ősi Mexikó sámánjainak is a miénktől eltérő kogníciós rendszere kell legyen. Ez a belátás porrá zúzott: úgy éreztem, áruló vagyok, a legszörnyűbb eretnokség szócsöve.

Amikor don Juan észrevette, hogy végre sikerült megtörnie ellenállásom legutolsó védbástyáját, a végső pontig feszítette ezt a tételt, és rákényszerített, hogy vonakodás nélkül belássam: a sámánok világlátása fogalmi megközelítésünk számára értelmezhetetlen. Például a sámánok észlelik az univerzumban szabadon áramló energiát; az energiát, amely mentes a társadalmi kötöttségektől és független a szintaxistól. Ennek a tiszta vibrációs energiának az érzékelését nevezik *látásnak*.

Don Juan elsődleges célja az volt, hogy segítsen nekem észlelni az univerzumban áramló energiát – ugyanis ez az első, kötelező lépés a sámáni világban, mely elvezet egy miénktől eltérő kognitív

rendszer átfogóbb, szabadabb nézőpontjához.

Tanítóm idegen elemeket is felhasznált, hogy segítsen nekem *látni*, melyek közül a legfontosabb az *összegzés* volt. Az összegzés életünk szisztematikus, szakaszról szakaszra történő vizsgálatát foglalja magába, melynek azonban nem a kritizálásról vagy a hibák kereséséről kell szólnia, hanem arról, hogy erőfeszítéseket tegyünk életünk megértésére, s megváltoztassuk annak menetét. Don Juan kijelentette, hogy amikor az összegzésnek köszönhetően távolságtartó és elkülönült módon kezdjük szemlélni sorsunkat, többé nincs lehetőség visszatérni a megszokott viselkedési formákhoz.

Don Juan elmondta, hogy az univerzumban áramló energia *látása* során az emberi lényeket fénylő tojasként, fényes energiagömbként érzékeljük, melyeken bizonyos általános, mindenkire jellemző tulajdonságok vehetők észre: például egy ragyogó, a gömb többi részénél intenzívebben fénylő pont. A látók felismerték, hogy ezen a fényes, gyújtópontnak nevezett ponton gyűlik össze az észlelés, sőt amikor logikusan végigvitték ezt a gondolatot, arra is rájöttek, hogy ugyanitt alkotjuk meg világunk kognícióját is. Nos, don Juan nem tévedett, mert legyen bármily különös is, valóban ez történik.

Azonban a sámáni észlelés más úton-módon zajlik, mint az átlagemberek érzékelési folyamatai. A látók közvetlenül szemlélik az energiát, s ebből energetikai tényekhez, azaz végső, tovább nem egyszerűsíthető következtetésekhez jutnak. Az energetikai tények élet nem tompíthatja spekuláció, és nem illeszthetők be szokványos értelmezési rendszerünkbe sem.

Don Juan kijelentette, hogy leszármazási ágának sámánjai számára energetikai tény volt az is, hogy világunkat kognitív folyamatok határozzák meg, melyeket akár meg is változtathatunk. Szerintük értelmezési folyamataink nem természetesek, hanem tanuljuk őket – ez egy újabb energetikai tény: a szokványos kogníció pusztán neveltetésünk folyománya.

Don Juan a kétely árnyéka nélkül tudta, hogy az ősi sámánok kognitív rendszere valóban olyan formában létezett, mint amilyennek leírta nekem. Don Juan nagual volt. A sámánok szerint a nagual természetes vezetői adottságokkal bír, és képes úgy látni az energetikai tényeket, hogy abból semmi kára nem származik, miközben társait a gondolkodás és észlelés leírhatatlan területeire vezeti.

A don Juantól kapott ismeretek birtokában arra az általa is vallott következtetésre jutottam, hogy kognitív világának legfontosabb eleme a *szántszándék* ideája. Az ősi Mexikó sámánjai az univerzumban áramló energia látása során kaptak bepillantást a szántszándék működésébe; a világegyetemet átjáró erőként fogták fel, mely az idő és tér minden szegmensében érezteti hatását. A szántszándék a dolgok mögötti hajtóerő, mely a látók számára felbecsülhetetlen értékkel bír: a szántszándék – a tiszta absztrakció – oly szorosan kapcsolódik az emberhez, hogy az bármikor irányítása alá vonhatja! Ám a sámánok jól tudták, hogy csupán egyetlen módja van a szántszándék uralásának: a feddhetetlen viselkedés, melyet kizárólag a legfegyelmetesebb tanítványok érhetnek el.

A sámánok kognitív rendszerének másik döntő jelentőségű eleme az idő és tér fogalmának újfajta értelmezése volt. Számukra az idő és a tér nem ugyanazt jelentette, mint az átlagembernek, aki hétköznapi kognitív rendszere szerves részeként alkalmazza ezeket a fogalmakat. Egy átlagember a következőképp fogja fel az időt: „nem-térbeli kontinuum, amelyben az események megfordíthatatlan sorrendben haladnak a múlttól a jelenen át a jövő felé.” A tér pedig: „háromdimenziós területek véges kiterjedése, mely magában foglalja a csillagokat és a galaxisokat is, tehát maga az univerzum.”

Ezzel szemben az ősi Mexikó sámánjai úgy tekintik az időt, mint valamiféle gondolatot vagy szándékot, melyet egy felfoghatatlan nagyságú létező gondolt el. Ők a következő állítást vélik logikusnak: az ember a fenti – elképzelhetetlen erők által megteremtett – gondolat vagy szándék részeként létezik, s még őriz magában valamit ebből a gondolatból. Az eredeti szándék ezen hányada pedig a rendkívüli fegyelem bizonyos feltételei mellett újra visszanyerhető.

Másrészt a tér a cselekvés absztrakt birodalma, melyet a látók végtelenségnek neveznek, és úgy utalnak rá, mint minden élőlény törekvéseinek végösszegére. A tér számukra elérhető, már-már földközeli, mintha kiharítottak volna egy nagyobb szeletet a tér absztrakt struktúrájából.

Don Juan leírásával összhangban azt mondhatom, hogy az ősi Mexikó sámánjai nem olyan zavaros

módon fogták fel az időt és a teret, mint mi. Ők úgy vélték, hogy ezek – bár szavakkal kifejezhetetlen módon – az ember elidegeníthetetlen részét képezik.

Az ősi sámánok kognitív világának volt egy másik fontos eleme is: az *idő kereke*. Azt mondták, hogy az idő egyfajta végtelen hosszúságú és szélességű alagút, melyben öntükröző vájatok találhatók. Maguk a vájatok is végtelen hosszúak, s végtelenül sok található belőlük. Az élőlényeket az életerő ellenállhatatlanul arra készíti, hogy belebámuljanak egy-egy vájatba. És amikor így tesznek, csapdába esnek, hogy csak abban az egy vájatban éljenek.

A harcosok végső célja, hogy mélységes fegyelemről árulkodó tetteik révén hajlíthatatlan figyelmüket az idő kerekére összpontosítsák, s ezzel fordítsanak rajta egyet. Azok a harcosok, akiknek sikerült elfordítaniuk az idő kerekét, belenézhetnek bármelyik vájatba, és kiemelhetnek onnan bármit, amit csak megkívánnak. Amikor megszabadulnak a vájatba bámulás igéző erejétől, a harcosok bármelyik irányba nézhetnek, s láthatják, ahogy az idő elvonul, vagy éppen közelít feljűk.

Ezen a módon szemlélve az idő kereke elsőpró hatást fejt ki a harcos életére, sőt még azon is túl – ahogy a könyvben szereplő idézetekből láthatjuk. Úgy tűnik, mintha egy orsó, mely önálló étellel rendelkezik, fűzné a harcosokat együvé. Az orsó a sámánok világában az idő kereke.

Nos, az idő kerekének nyomása alatt könyvem célja átalakult, olyasmivé, mely eredetileg nem szerepelt a terveim között. Az idézetek önmagukban, a saját erőjükből vezérlő tényezővé váltak, s ellenállhatatlan hatást gyakoroltak rám. Megpróbáltam tehát minél közelebb maradni ahhoz a szellemiséghez, melyben az idézetek megszülettek: a takarékoság és tökéletes közvetlenség szellemiségéhez.

Kezdetben igyekeztem kategóriákba rendezni az idézeteket, hogy könnyebb legyen olvasni őket, de hiába, osztályozási kísérletem tarthatatlanná vált. Hogyan is kapcsolódhattam volna személyesen egy olyan alaktalan és hatalmas dologhoz, mint egy kognitív világ totalitása pusztán önkényes kategóriákon keresztül?

Végül nem tehettem mást, minthogy kövessem az idézetek csapásirányát, és hagyjam, hogy maguktól alakítsák ki azon gondolatok és érzések belső vázát, melyeket az ősi Mexikó sámánjai tápláltak az életről, a halálról, az univerzumról és az energiáról. Most híven visszatükrözik, miként fogták fel ezek a sámánok nemcsak a világegyetem természetét, hanem saját életüket és együttműködésüket is ebben a világban. És ami még ennél is fontosabb: az idézetek megmutatják, hogy igenis lehetséges egyszerre foglalkozni mindkét kognitív rendszerrel, anélkül, hogy énkünk károsodna ettől.

Don Juan tanításai

A hatalom abban a tudásban rejlik, aminek a birtokában vagy.

Minek olyan dolgokról tudni, melyek haszontalanok, s amelyek nem készítenek fel az ismeretlennel való elkerülhetetlen találkozókra?

Ezen a világon semmit nem kapunk ajándékba, és ha valamit meg akarunk tanulni, annak megvan a maga fáradságos útja.

Az ember bölcsen úgy közelít a tudáshoz, mint ahogy a háborúba megy: éberem, félelemmel, tisztelettel és teljes meggyőződéssel. Háborúba indulni vagy tanulásba kezdeni bármilyen más módon nagy hiba. Aki elköveti ezt a hibát, meg fogja bánni a tévedését – akár túléli azt, akár nem.

Ha az ember eleget tett e fenti négy követelménynek – azaz az éberség, félelem, tisztelet és teljes meggyőződés követelményének –, akkor nem lesznek hibák, amikért felelnie kell; akkor cselekedetei nem fognak egy bolond tetteihez hasonlítani. Ha egy ilyen ember sikertelenül jár vagy vereséget szenved, akkor csak egy csatát veszített el, de nem kell megbánnia a tetteit.

Ha túl sokat foglalkozunk magunkkal, az rettenetesen kifáraszt. Egy ilyen ember minden mással szemben süket és vak, és a fáradság nem engedi, hogy észrevegye a csodákat maga körül.

Minden egyes alkalommal, amikor az ember tanulásba fog, olyan keményen kell dolgoznia, ahogy csak tud. A tanulás korlátait kizárólag az ember saját maga határozhatja meg.

A félelem természetes. Mindannyian átéljük. Semmit sem tehetünk ellene. Bármilyen félelmetes azonban a tanulás maga, sokkal borzasztóbb egy embert elképzelni tudás nélkül.

Csak akkor tudsz emberekre haragudni, ha cselekedeteiket fontosnak tartod. Alapvető, hogy ne érezzünk így többé. Mások tettei nem lehetnek annyira fontosak, hogy eltérítsenek az egyetlen járható úttól, mely a végtelennel való elkerülhetetlen találkozásunkhoz vezet.

Millió út létezik. Egy harcosnak mindig észben kell tartania, hogy egy ösvény az csupán egy ösvény. Ha úgy érzed, nem szabad rálépned, akkor semmilyen körülmények között sem kell ott maradnod.

A szándékunknak – hogy a választott utat járjuk vagy letérünk róla – félelemtől és ambíciótól mentesnek kell lennie. Minden utat alaposan és tudatosan kell megvizsgálunk. És van egy kérdés, amit minden harcosnak kötelezően fel kell tennie: „Van ennek az útnak szíve?”

Minden út egyforma: sehova sem vezet. De amelyik útnak nincs szíve, azon örömtelen utazni.

Ugyanakkor a szívből jövő út könnyű; a harcosnak nem kell megerőltetnie magát, hogy megszeresse. Amíg a szívvel teli ösvényt követi, eggyé olvad vele.

Hiúságomban azt gondoltam, hogy két világhoz tartozom, de ez csak a hiúságom volt. Egyetlen világ létezik számunkra. Emberek vagyunk, és az emberek világával kell megelégednünk. De létezik a boldogság világa is, ahol a dolgok között nincs különbség, mivel ott senki nem tartja a

különbségeket számon. Láttam azt a világot, de nem az emberek világa volt.

Az embernek négy természetes ellensége van: a félelem, a világosság, a hatalom és az öregkor. A félelem, a világosság és a hatalom legyőzhető, de az öregkor nem. Megjelenését késleltethetjük, de sosem tudjuk teljesen legyűrni.

Atanoncidőm első éveiben elhangzott kijelentések lényege jól megragadható első könyvem, a *Don Juan tanításaiból* válogatott absztrakt természetű idézetekből. Don Juan a könyvben leírt események idején sokat beszélt szövetségekről, erőnövényekről, a Mescalitóról, a kis fűstről, a szélről, a folyók, hegyek és vízmosságok szellemeiről, stb., stb. Amikor később rákérdeztem, miért erőltette akkoriban ezeket a dolgokat, s most miért nem teszi többé, kertelés nélkül bevallotta, hogy inaskodásom elején csak az én kedvemért ment bele ebbe a pszeudo-sámáni halandzszásba.

Megdöbbsentem; nem értettem, miképp állíthat egy ennyire hamisnak tűnő dolgot. Szerintem igenis komolyan gondolta, amit a világának ezen oldaláról elárult, és én voltam az a személy, aki hitelesen tanúsíthatta szavainak és életformájának valóságosságát.

– Ne vedd annyira a szívedre – nevetett don Juan. – Rettentően élveztem ezt a sok hülyeséget, nem is beszélve arról, hogy a te javadat szolgálta.

– Az én javamat? Miféle aberráció ez?

– Igen, a javadat. Azzal szedtelek rá, hogy figyelmedet a világod bizonyos elemeire rögzítettem, elemekre, melyeket annyira szórakoztatónak találtál. És te bekapad a csalit, szőröstül-bőröstül.

Csak arra volt szükségem, hogy megszerezem az osztatlan figyelmed. De hogyan érhettem volna ezt el, mikor annyira fegyelmezetlen volt a szellemed? Te magad állítottad újra és újra, hogy csak azért maradsz velem, mert szórakoztatónak talárod a szavaimat. Nem is sejtetted, hogy meglegedettségedet a félreértés táplálja, ugyanis aligha fogtad fel, miről beszélek. Persze félreértéseidről hitted azt, hogy ez a samanizmus, s az általad vélelmezett jelentések nyomába eredtél.

– Mindenkiel ezt csinálod, don Juan?

– Nem mindenkiel, mert nem mindenki jön el hozzám, és mindennekfelett engem sem érdekel mindenki. Te érdekeltél és érdekelsz ma is, egyedül te.

– Engem is hasonló módon csalt lépre a tanítóm, Julian nagual – folytatta don Juan. – Az érzékiségemet és a mohóságomat használta fel. Azzal hitegetett, hogy beborít arannyal, és megszerzi nekem az összes gyönyörű nőt, aki körülötte volt. Meglebentette a szemem előtt a gazdagság lehetőségét, és én bedőltem neki.

– A leszármazási ágam valamennyi sámánját így szedték rá, mióta csak világ a világ. Az ágam sámánjai azonban nem tanítók vagy guruk – fűtyülnek rá, hogy a tudásukat továbbadják. Örökösöket keresnek, nem olyan embereket, akik intellektuális okok miatt csupán felszínesen érdeklődnek a tudásuk iránt.

Don Juannak igaza volt – egy az egyben bedőltem a manővereinek. Tényleg azt hittem, hogy megtaláltam a tökéletes antropológiai adatközlőt ennek az öreg sámánnak a személyében...

Pártfogásának ezekben az éveiben történt, hogy don Juan arra ösztönzött, készítsék jegyzeteket és gyűjtsék régi térképeket a jahi városokról – kutatásaim a 18. század végéig nyúltak vissza, amikor is a jezsuiták elkezdtek írni a krónikáikat. Feljegyeztem minden város helyzetét, és beazonosítottam a legkisebb eltérést is. Gyakorta merengtem azon, hogy a városok időnként más helyszínekre költöztek, s mindig kissé eltérő mintázatban épültek fel. Az ennek okait boncolgató álokoskodásaim nyomán megjelenő kétségek valósággal letaglóztak. Több ezer oldalnyi rövidített jegyzetet írtam ki könyvekből és krónikákból. Tökéletes antropológusdiák voltam, és don Juan minden módon fűtötte a fantáziámat.

– Nincsenek önkéntesek a harcosok ösvényén – vetette oda magyarázatképpen. – Az ember akarata ellenére kényszerül erre az útra.

– Mit csináljak, don Juan ezzel a több ezer jegyzettel, aminek rávettél a megírására? – kérdeztem tőle egyszer.

A válasza sokkolt. „Írj egy könyvet belőlük!”, mondta. „Különben biztos vagyok benne, hogyha belevágsz, azokhoz a jegyzetekhez sose fogsz hozzányúlni. Haszontalanok. De ki vagyok én, hogy ilyet mondjak? Neked kell eldönteni. De ne úgy láss neki a feladatnak, mint egy író. Írj úgy, mint egy harcos, egy igazi sámán-harcos!”

– Mit értesz ezen, don Juan?

– Nem tudom – mondta. – Találd ki te.

Don Juannak teljes mértékben igaza volt, sosem használtam fel a jegyzeteimet. Helyette azon kaptam magam, hogy akaratlanul egy másik értelmezési rendszer létének felfoghatatlan lehetőségeit feszegetem.

Másik világ kapujában

A harcos tudja, hogy ő is csak ember. Sajnálja, hogy rövid az élete, hogy nem ragadhatja meg mindazokat a dolgokat, amelyeket szeretne; de ebből nem csinál problémát – kár, hogy így van, és kész!

A beképzeltség az embert nehézkessé, esetlenné és hiúvá teszi. Aki harcos akar lenni, annak könnyűnek és illanónak kell lennie.

Az emberi lények energiamezői fényszálaknak látszanak, akár egy fehér pókháló. Leheletvékony fonalak, melyek a fejtől a lábujjakig tekeregnek. A látók szemének olyan az ember, mint egy tojásdad fénygomolyag. Karjai, lábai fényes, minden irányba törő sörték.

A látók szerint mindenki mindennel érintkezik. No, nem a keze segítségével, hanem azzal a hosszú fonálköteggel, ami a has középpontjából lövell ki. Ez kapcsolja az embert a környezetéhez, ez ad neki egyensúlyt és szilárdságot.

Amikor a harcos megtanul látni, maga is rájön, hogy az ember – akár koldus, akár király – nem más, mint egy fénylő tojás, és semmi változtatni való nincs rajta. Mit is lehetne megváltoztatni azon a fénytojáson, mit?

A harcos ügyet sem vet a félelemre; csak a látás, az áramló energia csodáira gondol. A többi csupán sallang, felesleges flanc.

Csak egy tökkelütött akar önszántából tudós emberré válni. A józan gondolkodású embert csak valamilyen csellel lehet rávenni erre. Sokan boldogan hozzáfognának a tanuláshoz, de ezek nem számítanak. Az ilyenek többnyire ostobák. Olyanok, mint a tökhéj, amelyik kívülről hibátlannak néz ki, aztán mihelyt nyomás nehezedik rá, mihelyt tele lesz vízzel, szivárogni kezd.

Ha valaki nem lát, a dolgok többnyire ugyanolyanok maradnak, bárhányszor néz rájuk. Ha viszont megtanulna látni, akkor azt látná, hogy egy dolog sosem ugyanolyan, és mégis ugyanolyan.

A látó számára az ember egy tojáshoz hasonlít. Amikor ugyanazt az embert látja, akkor mindig látja a tojást, ám ez sosem ugyanolyan.

Az ősi Mexikó sámánjai „szövetséges” névvel illették azokat a megmagyarázhatatlan erőket, melyekkel kapcsolatba kerültek. Azért nevezték így ezeket a lényeket, mert azt hitték, hogy bármire felhasználhatják őket. Elképzelésük majdnem végzetesnek bizonyult, mert az általuk szövetségeseknek hívott lények valójában az univerzumban előforduló testi lényeg nélküli létezők, melyeket a modern kori sámánok szervesetlen lényeknek neveznek.

Azt kérdezni, hogy szövetségeseknek mi a feladata, olyan, mintha azt kérdeznénk, mi dolgunk nekünk embereknek itt a világon. Itt vagyunk, és kész. És – hozzánk hasonlóan – itt vannak a szövetségesek is; meglehet, hosszabb ideje, mint mi.

Az élet leghatékonyabb módja, ha harcosként élünk. A harcos aggodalmaskodik és töpreng, mielőtt dönt, de miután ezt megtette, aggodalomtól és töprengéstől mentesen indul útnak, tudva,

hogy amúgy is számtalan döntés vár még rá. Ez a harcos útja.

Ha a dolgok összezavarodnak, a harcos a halálra gondol. A halál gondolata az egyetlen, ami képes lehűteni szellemünket.

A halál ott van mindenütt. Talán egy távoli dombtető mögött felbukkanó kocsifények az. Néhány másodpercig látszik csak, mielőtt beleveszne a feketeségbe. Aztán megint feltűnnek a fénypontok, hogy egy újabb bukkanó mögött újra alászálljanak. Azok a halál fényesítői. A halál mint valami kalapot felteszi őket, és vágatni kezd, mígnem már a nyomunkban üget, egyre közelebb és közelebb. Néha eloltja fényeiket. De a halál sosem áll meg.

A harcosnak tudnia kell, hogy amit tesz, reménytelen, mégis úgy kell cselekednie, mintha nem tudná. Ez a sáman uralt szeszélye.

Lehet látni az univerzumban áramló energiát, és lehet csupán nézni a dolgokat – az ember szeme mindkettőre képes, és egyik sem jobb a másikonál. Ha azonban az ember egyedül csak nézni tanul meg, az szégyenletes és szükségtelen veszteség.

A harcos élete a cselekvés, nem pedig a cselekvésen való gondolkodás, és nem is az azon való gondolkodás, vajon mit fog gondolni, miután véghezvitte a cselekvést.

A harcos szívvel teli ösvényt választ, és kitartóan követi azt; azután örvendezik és nevet; mivel lát, tudja, hogy élete amúgy is túl hamar véget ér; s hogy semmi sem fontosabb, mint bármi más.

A harcosnak nincs sem becsülete, sem méltósága, se családja, se neve, se hazája – egyesegyedül élni való élete van. Uralt szeszélyén kívül nincs semmi, ami a többi emberhez kötné.

Mivel semmi sem fontosabb bármi másnál, a harcos akármilyen cselekvés mellett dönthet, és miután döntött, úgy végzi azt, mintha fontos lenne számára. Uralt szeszélye azt mondhatja vele, hogy amit csinál, az fontos, és ennek megfelelően is cselekszik, noha közben tudja, hogy nem fontos, amit csinál. Így aztán, ha elvégezte munkáját, békés szívvel vonul vissza, és akár jók, akár rosszak voltak tettei, akár sikerültek, akár nem, mindez semmilyen módon nem befolyásolja őt.

A harcos ugyanakkor választhatja a nem cselekvés útját is. Tehet úgy, mintha a nem cselekvés lenne fontos számára – ebben az esetben is helyesen cselekszik, mert ez is uralt szeszélye csupán.

A harcos életében nincs üresség. Minden színültig tele van, és minden egyenlő.

A többséget túlon túl foglalkoztatja, hogy szeret-e az ember, vagy hogy szeretik-e az embert. A harcos szeret, és kész. Azt szereti, amit és akit csak akar, kedve szerint.

A harcos felelősséget vállal tetteiért, még a legkisebbért is. Az átlagember kigondol valamit, azután megteszi, s sosem vállal felelősséget azért, amit tesz..

Az átlagember vagy győző vagy legyőzött, és ettől függően vagy üldözővé, vagy áldozattá válik. Ez a két alapvető helyzet mindaddig, amíg az ember nem lát; a látás aztán eloszlatja a győzelem, a vereség vagy a szenvedés illúzióját.

A harcos tudja, hogy vár, és tudja mire vár; és miközben vár, nem vár el semmit, így bármi keveset kap, az több, mint amennyit elbír.

Ha ennie kell, talál rá módot, mert nem éhes; ha fájdalmak kínozzák, talál rá módot, hogy megszüntesse ezeket, mert nem fáj semmije. Éhesnek lenni vagy fájdalmakkal küszködni annyit

jelent, hogy az ember feladta a harcot – és akkor az éhség és a fájdalom erői elpusztítják.

Az önmegtagadással csak magadat csapod be. Az önmegtagadás szenvedélye messze a legrosszabb – elhitei velünk, hogy nagy dolgokat viszünk végbe, amikor valójában önmagunk körül forgunk.

A szándék nem gondolat, nem tárgy és nem kívánság. A szántsándék az, ami győzelemre visz, amikor a gondolataid azt súgják, vesztettél. Nem köti a harcos előszeretete. A szándék tesz sérthetlenné, ez küldi a sámánt át a falon, át az úron a végtelenbe.

Amikor az ember a varázslás útjára lép, fokozatosan tudatára ébred, hogy örökre maga mögött hagyta a hétköznapi élet világát. A hétköznapi világ dolgaiba többé nem kapaszkodhat, így új életet kell kezdenie, ha meg akar maradni.

Minden tudás attól lesz hatalom, hogy a halál ereje hatja át. A halál adja végső lökést; bármihez hozzáér, abból hatalom lesz.

Csak a halál gondolata képes a harcost annyira leszakítani a dolgokról, hogy képtelenné váljék odaadni magát bárminek. Tudja, hogy a halál körülötte ólálkodik, és nem lesz ideje, hogy bármit magával vigyen, úgyszólván vágyakozás nélkül mindent megpróbál.

Emberek vagyunk, és az a sorsunk, hogy tanuljunk, és hogy felfoghatatlan új világok közé vetessünk. A harcos az energiát látva tudja, hogy új világok végtelen sokasága vár ránk.

– A halál egy kunkor – mondta nekem don Juan. – A halál fényes felhő a horizonton; a halál a veled beszélgető don Juan; a halál te vagy és a jegyzetfüzeted; a halál semmi. Semmi! Itt van, és egyáltalán nincs itt.

A harcos szelleme nem hajlik se érzélgésre, se siránkozásra, se győzelemre, se vereségre. A harcos szelleme egyedül a küzdelemre hajlik, és minden küzdelmet úgy tekint, mint utolsó csatáját a földön. Így az eredmény is hidegen hagyja. Utolsó csatájában a földön, a harcos szabadjára engedi szellemét. És miközben küzd – tudván, hogy akarata rendíthetetlen – a harcos csak nevet, mindig csak nevet.

Folyamatosan beszélünk magunkkal a világunkról. Mondhatni, a belső beszéddel tartjuk fenn világunkat. És mikor befejezzük az önmagunkról és a világról szóló beszélgetést magunkkal, a világ megint kerek. A belső beszéddel újítjuk meg, töltjük fel élettel, tartjuk fenn. Sőt mi több, a belső beszéd nyomán választunk ösvényt is. Ugyanazokat a választásokat ismételtetjük újra meg újra, amíg meg nem halunk, mert ugyanazt a belső beszédet ismételtetjük, amíg meg nem halunk.

A harcos tisztában van ezzel, és igyekszik abbahagyni a belső beszédet.

Világ mindaz, ami itt van bent: élet, halál, emberek, és mindaz, ami körülvesz bennünket. A világ felfoghatatlan. Sose fogjuk megérteni – sosem fogjuk kibogozni a titkait. Ezért akként kell kezelniük, ami – merő csodaként!

Amit az emberek tesznek, semmilyen körülmények között nem lehet fontosabb a világnál. Ily módon a harcos a világot végtelen csodaként, az emberek cselekedeteit végtelen szeszélyként szemléli.

A *Másik világ kapujában* című könyvem idézeteiből tisztán kiérezhető az a hangulat, mely az ősi Mexikó sámánjainak tudatos erőfeszítéseit kísérte. A régi sámánokról szólván don Juan felhívta rá a figyelmemet, hogy világuk egynemely oldala feltétlenül számot tarthat a modern gyakorlók érdeklődésére: nevezetesen borotvaéles tudomásuk, melyet a *szántsándék*knak nevezett univerzális erőre összpontosítottak. Az ősi sámánok kapcsa olyan tiszta volt ezzel az erővel, hogy kedvük szerint befolyásolhatták a dolgokat.

Don Juan kijelentette, hogy az ősi sámánok rendkívüli intenzitású szántsándéka vált a modern gyakorlók egyetlen támaszává. Hétköznapi módon megfogalmazva: a mai követők, amennyiben őszinték akarnak lenni magukkal, be kell, hogy vallják, semmilyen ár nem drága azért, hogy egy ilyen szántsándék oltalmát élvezhetik.

Közölte, hogy ha valaki akár a leghalványabb érdeklődést is tanúsítja az ősi sámánok világa iránt, az azonnal bevonódik ezen borotvaéles szántsándék bűvkörébe. Don Juan számára ez a szántsándék páratlan és felmérhetetlen jelentőségű dolog volt, mellyel senki sem szegülhet szembe. De miért is küzdenénk ellene? Hisz úgysem számít más rajta kívül! Az ősi sámánok világának lényegéről van itt szó, mely után a modern gyakorlók is mohón sóvárognak.

A fenti idézetek által sugallt hangulat céljaimtól és vágyaimtól függetlenül bukkant felszínre, nem én rendeztem így a dolgokat. Sőt, mondhatom, hogy éppen ellenkezőleg alakult, mint amit a fejemben forgattam. A titokzatos idő kerekének orsója ott rejtőzött a könyv sorai között, várva, hogy működésbe lendüljön. Aztán hirtelen megfeszült – s ez a feszültség szabta meg törekvéseim irányát.

Őszintén állíthatom, hogy a *Másik világ kapujában* megírása idején úgy gondoltam – már amennyire a könyvvel kapcsolatos érzéseim nyomnak valamit a latban –, hogy boldogsággal tölt el az antropológiai terepmunka. Látható, hogy lelkiállapotom a lehető legtávolabb esett az ősi sámánok világától.

Don Juan azonban eltérő véleményen volt. Viharedzett harcosként jól tudta, hogy úgysem leszek képes kivonni magam az ősi sámánok szántsándékának magnetikus vonzereje alól. Úgyis magába szippant, akár hiszek benne, akár nem, akár akarom, akár nem. Ez a körülmény homályos, ám nagyfokú szorongást váltott ki belőlem. Az érzéseimet nem tudtam volna pontosan körülírni, sőt még csak igazán tudatában sem voltam azoknak. Áthatották minden cselekedetemet, ám mibenlétüket nem firtathattam, magyarázatot nem leltem rá. Visszatekintve csak azt mondhatom, hogy halálosan féltem, bár azt nem tudtam volna kiokoskodni, hogy mitől rettegek.

Számtalan alkalommal próbáltam kianalizálni ezt a félelemérzetet, de mindig fáradtság és unalom lett vége. Akárhányszor kutattam az okát, már az első pillanatban úgy éreztem, hogy a nyomozásom felszínes, minden alapot nélkülöző és hamarosan úgyis felhagyok vele. Megkérdeztem don Juant az állapotomról; a tanácsára, a belátására volt szükségem.

– Csak betojtál – mondta.

Ennyi hozzáfűznivalója volt. Nem keresett misztikus okokat; a misztikus magyarázat amúgy is ott van előttünk egy karnyújtásnyira: az ősi Mexikó sámánjainak szántsándéka! Amikor az ő világukkal foglalkozunk, birodalmuk újra és újra megmutatja nekünk magát, bár könnyen lehet, hogy elsiklunk felette. Én is így jártam akkoriban – ahogy mindegyikünk.

– Rejtvényekben beszélsz, don Juan!

– Csakugyan, mert jelenleg erre van szükség. Egy nap majd mindent megértesz, de most ostobaság lenne beszélni róla, és magyarázkodni. Minden magyarázatkiérlet értelmetlen. Sőt, valami irtózatossághely talán most többet mondana számodra.

Don Juannak teljesen igaza volt. Egy banalitás miatt rettegtem. Szégyelltem, s még most is szégyellem bevallani, de attól féltem, hogy megszállt az ördög! Egészen kora gyermekkoromban vésődött belém ez a babonaság, s minden megmagyarázhatatlan dolgot automatikusan ördöginek tekintettem, amiben gonosz erők munkálnak, egyetlen céllal: hogy elpusztítsanak engem.

Don Juan ősi sámáni világról adott mellbevágó magyarázatainak hatására egyre inkább úgy éreztem, hogy meg kell védenem magamat. Ám ezt az érzést nem is igen lehet szavakba önteni; valójában nem magamat akartam védeni, hanem a hétköznapi világ igazságát és tagadhatatlan értékeit, melyen minden emberi lényvel osztoztam.

Én csak ezt a világot ismertem el, s ha fenyegették, azonnal reagáltam; reakcióm pedig egyfajta

félelemérzet képében öltött testet. Félelmemet azonban sosem tudtam megmagyarázni, s jelentőségét is csak az tudná felmérni, aki tapasztalt már ilyesmit. Nem a haláltól vagy a sérüléstől féltém, hanem valami elképzelhetetlenül mélyebbtől. Olyan mélységű rettegés volt ez, melynek lényegét egyetlen sámán sem képes szavakkal visszaadni.

– A magad körülményes módján most érkezted el ahhoz a ponthoz, hogy közvetlenül szembenézz a harcosléttel – mondta don Juan.

Ekkortájt don Juan állandóan a harcos fogalmával példálózott, hozzátéve, hogy a harcos fogalma természetesen jóval több, mint fogalom. A harcoslét életmód, a félelem egyetlen ellenszere, az egyetlen csatorna, mely a sámán cselekedeteinek szabad folyását biztosíthat. A harcos fogalma nélkül a tudás ösvényén felbukkanó akadályokon nem lehet túljutni.

Don Juan úgy határozta meg a harcost, mint aki küzdelemre született. A harcos hangulatába bárki beléphet, mivel ennek az állapotnak az elérését az ősi sámánok szántszándéka támogatja.

– Az ősi sámánok szántszándéka – mondta don Juan – annyira tiszta és erőteljes, hogy a hatására bárkiben szilárd formát ölt a harcoslét struktúrája, aki csak kapcsolatba kerül vele, akár tudatában van ennek, akár nem.

Röviden az ősi Mexikó sámánjai úgy képelték el a harcost, mint egy harci egységet, aki oly mértékig egyévvált a körötte zajló küzdelemmel, hogy ébersége a végsőkig kiéleződött, s annyira tiszta, hogy nem bír el semmiféle koloncot.

A harcosnak nincs rá szüksége, hogy szavakkal vagy tettekkel segítsék. A harcosnak nem kell ajándék, se vigasz, se ösztöke. Minden szükséges benne foglaltatik a harcoslét szerkezetében – mivel ezt a szerkezetet az ősi Mexikó sámánjainak szántszándéka állította fel, gondoskodtak róla, hogy az összes előre látható körülménnyel számoljon.

A végeredmény pedig egy harcos, aki egy szál egyedül csatázik, aki csendes meggyőződéséből nyeri lendületét, s aki panasz vagy dicsőségvágy nélkül tör előre.

Személy szerint a harcoslét fogalmát egyszerre találtam elbűvölőnek, és a legfélelmetesebb dolognak a világon. Féltém, hogy amennyiben magamévá teszem, gúzsba köt, s nem lesz se időm, se lehetőségem a lázongásra, elemzésre, vagy akár a panaszkodásra. A panaszkodás bevett szokásom volt egész életemben, és foggal-körömmel ragaszkodtam hozzá, mert úgy hittem, az érzékeny, bátor és őszinte emberek ismertetőjele, akik lelkiismeret-furdalás nélkül rámutatnak a tényekre, és közlik, mit szeretnek és mit nem. Ha mindez átváltozna egy harci organizmussá, akkor többet veszíthetnék, mint szándékomban áll. Nos, ilyesmiket gondoltam belül.

És mégis vágytam a harcos céltudatosságára, békéjére és hatékonyságára. Az ősi Mexikó sámánjai hatalmas ajándékot adtak: a harcoslét fogalmát arra az ideára alapozták, hogy van egy társunk, a halál, mely minden tettünk szemtanúja.

Don Juan azt mondta, hogy ha ezt az előfeltételt egyszer elfogadtuk – akármilyen felhígított formában is – híd képződik a mindennapi, ügyes-bajos dolgaink világa és aközött a névtelen dolog között, ami mindig ott van előttünk. Ez a terület ködbe vész, mintha nem is létezne, s olyan szörnyen zavaros, hogy aligha szolgálhat viszonyítási pontként – és egyszerre mégis tagadhatatlanul jelenlévő.

Don Juan kijelentette, hogy egyetlen lény van a Földön, aki képes átkelni a hídon: a harcos, aki csendesen küzd; feltartóztathatatlan, mert nincs mit veszítenie, de gyakorlatias és hatékony, mert már mindent megnyert.

Ixtláni utazás

Nagyon ritkán jövünk rá, hogy bármit, bármikor kivethetünk az életünkből egyetlen szempillantás alatt.

Ne foglalkozzunk fényképekkel és hangfelvételekkel. Ezek egy kába élet koloncai. A szellemmel foglalkozzunk, ami mindig jelen van.

A személyes történetünket állandóan meg kell újítanunk azzal, hogy minden tettünket elmeséljük szüleinknek, rokonainknak, barátainknak. Ezzel szemben egy harcosnak nincs személyes története, ezért magyarázatra sincs szüksége; senki sem haragszik a cselekedetei miatt, senki sem csalódik benne. És ami a legfontosabb, senki sem köti gúzsba a gondolataival és az elvárásaival.

Amikor semmi sem biztos, éberek vagyunk, és mindig ugrásra készen állunk. Izgalmasabb nem tudni, melyik bokorban lapul a nyúl, mint úgy viselkedni, mintha mindent tudnánk.

Amíg valaki azt érzi, hogy ő a legfontosabb a világon, nem tudja kellően értékelni a környező világot. Olyan, mint a szemellenzős ló, csak magát látja, minden mástól elkülönülve.

A halál örökös társunk. Mindig a bal oldalunkon van, karnyújtásnyi távolságra mögöttünk. A halál a harcos egyetlen bölcs tanácsadója. Amikor csak a harcos azt érzi, hogy mindennek vége, és rögtön megsemmisül, odafordul a halálához és megkérdezi, hogy igaz-e. A halála megmondja majd, hogy téved és az ő érintésén kívül semmi sem számít. „Még nem érintettelek meg” – szól majd halála.

Amikor egy harcos elhatározza magát valamire, mindent meg kell tennie érte, de felelősséget kell vállalnia azért, amit csinál. Akármit is tesz, először is azt kell tudnia, hogy miért teszi, majd cselekednie kell, anélkül, hogy kételkedne a tettében, vagy megbánná azt.

Olyan világban, ahol a halál vadászik, nincs idő a megbánásra és a kételkedésre. Csak a döntésre van idő.

Nem fontos, mi az elhatározás tárgya. Semmi sem lehet fontosabb, sem kevésbé fontos más dolognál. Ahol a halál vadászik, ott nincs kicsi meg nagy döntés. Csak döntések vannak, amelyeket elkerülhetetlen halálunk színe előtt hozunk.

Egy harcosnak az útja egy bizonyos pontján meg kell tanulnia elérhetővé és elérhetlenné válni. Értelmetlen folyton elérhetőnek lenni, ahogy az is értelmetlen, hogy úgy rejtőzzön, hogy mindenki tudja, hogy rejtőzik.

Egy harcos számára az elérhetetlenség azt jelenti, hogy finoman érinti a környező világot, aztán továbbáll. Tudatosan kerüli, hogy kimerítse magát és a többieket. Nem használja ki, nem facsarja ki az embereket, amíg össze nem fonnyadnak, különösen azokat, akiket szeret.

Amikor valaki aggódik, kétségbeesésében mindenhez ragaszkodik; és ha ragaszkodik, elkerülhetetlenül kimeríti azt, akihez vagy amihez ragaszkodik. Ellenben a harcos-vadász tudja, hogy újra és újra vadat fog a csapdájába csalni, nem aggódik hát. Az aggódás elérhetővé változtat.

Önkéntelenül is elérhetők leszünk tőle.

A harcos-vadász közlőről foglalkozik a világával, de elérhetetlen is ugyanezen világ számára. Könnyedén érinti meg, addig marad, ameddig maradnia kell, majd sebesen továbbmegy, és alig hagy nyomot maga után.

A harcos-vadász élete nemcsak abból áll, hogy csapdát állít. Egy harcos-vadász sem azért ejt zsákmányt, mert kelepccét állít, vagy mert ismeri a zsákmánya szokásait, hanem azért, mert saját magának nincsenek szokásai. Ebben rejlik az előnye. Egyáltalán nem olyan, mint a szigorúan megszabott szokású, kiszámítható furcsaságokat művelő állatok, amelyekre vadászik; ő szabad, folyékony, kiszámíthatatlan.

Egy átlagember számára azért furcsa a világ, mert amikor nem unja, akkor valami nem tetszik benne neki. Egy harcos számára azért furcsa a világ, mert rendkívüli, fenséges, titokzatos, felfoghatatlan.

Egy harcosnak felelősséget kell vállalnia, amiért itt van ezen a csodálatos világon, ebben a csodálatos pillanatban.

Egy harcosnak meg kell tanulnia minden cselekedetét értékessé tenni, mert csak rövid ideig lesz itt; túlságosan is rövid az ideje ahhoz, hogy a világ minden csodájának tanúja lehessen.

A tettekben erő van. Különösen akkor, amikor a harcos tudja, hogy az utolsó csatáját vívja. Különös, mindenünket átjáró boldogsággal jár, amikor teljes tudatában cselekszünk annak, hogy amit teszünk, könnyen az utolsó földi csatánk lehet.

A harcos figyelmét a halál és a saját maga közötti kapcsolatra összpontosítja. Megbánás, szomorúság és aggodalom nélkül összpontosít arra, hogy nincs ideje, és hagyja, hogy cselekedetei ebből fakadjanak. Minden, amit csinál, az utolsó földi csatája! Csak így lesz jogos erő a tetteiben. Különben élete végig úgy viselkedne, mint egy bolond.

A harcos-vadász tudja, hogy a halála vár rá és könnyen lehet, hogy az, amit éppen csinál, élete legutolsó csatája a Földön. Csatának nevezi, hiszen küzdelem.

A legtöbbször minden küzdelem, minden gondolkodás nélkül váltanak egyik tettről a másikra. A harcos-vadász azonban minden tettét előre felméri; és mivel bensőségesen ismeri halálát, megfontoltan cselekszik; mintha minden, amit tesz, az utolsó földi csatája lenne.

Bolond, aki nem veszi észre a harcos-vadász előnyét embertársaival szemben.

A harcos-vadász megadja utolsó csatájának a kellő tiszteletet. Magától értetődő, hogy utolsó földi csatájában a tőle telhető legjobbat adja. Így a legjobb érzés. Ez tompítja félelme életét.

A harcos tökéletes vadász, és erőre vadászik: nem részeg, nem bolond, nincs sem ideje, sem szándéka ámítani, önmagának hazudni, vagy akár egy rossz mozdulatot is tenni. Számára ehhez túl nagy a tét. A tét a saját megzabolázott, rendszeres élete, melyet oly hosszán alakított tökéletessé és összeszedetté. Nem fogja mindezt eldobni magától holmi ostoba tévedés miatt, azért, mert valamit másnak vél.

Az embernek, minden embernek kijár az emberi élet: öröm, szenvedés, szomorúság és küzdelem.

A tettek természete lényegtelen, ha valaki harcos. Ha a lelke eltorzult, akkor ki kell javítania – meg kell edzenie és tökéletesítenie –, hiszen nincs még ehhez fogható, érdemes feladat egész életünkben. A lelket nem egyengetni, egyet jelent a halál keresésével, ami nem más, mint a semmi keresése, hiszen a halál mindenképpen legyűr majd minket.

A harcos lelkének tökéletesítése átmeneti emberlétünk egyetlen igaz feladata!

A világ legnehezebb dolga a harcos hangulatának elsajátítása. Semmi értelme szomorkodni, panaszkodni, mindezt még jogosnak is érezni, és azon rágódni, hogy valaki állandóan keresztbe tesz nekünk.

Senki nem tesz keresztbe senkinek, legkevésbé egy harcosnak.

A harcos vadászik. Kiszámít mindent. Ez az uralom. De amikor kiszámította, cselekedni kezd. Elengedi magát. Ez az elengedettség.

A harcos nem a szél kényének-kedvének kített levél. Senki sem kényszerítheti, senki sem veheti rá, hogy ártsen magának, vagy a meggyőződése ellen tegyen. A harcos az életben maradásra hangolódott, és a lehető legtökéletesebb módon marad életben.

Az ember hatalma korlátolt, s a harcos csak ember. Nem képes megváltoztatni halálának tervét. De az erőt elképesztő nehézségeken keresztül gyűjtő feddhetetlen szelleme kétségtelenül meg tudja állítani a halált egy pillanatra, mely elég ahhoz, hogy utoljára örvendezzen erejének összegyűjtésében. Mondhatjuk, hogy ez gesztus a halál részéről azok számára, kiknek feddhetetlen a lelkük.

Nem fontos, hogyan nevelkedtünk. A személyi erőtlől függ minden tettünk. Az ember nem más, mint személyi erejének összege, s ez határozza meg, hogyan él és hal meg.

A személyi erő: érzés. Mintha szerencsés lenne az ember. Nevezhetnénk hangulatnak is. Személyi erőt mindenki a saját származásától függetlenül szerezhet egy életen át tartó küzdelem árán.

A harcos úgy tesz, mintha tudná, hogy mit csinál, pedig tulajdonképpen semmit sem tud.

A harcos nem érez semmiféle tette miatt büntudatot, mert énünkre érdemtelenül nagy hangsúlyt helyez, ha tetteinket kicsinyesnek, gonosznak, vagy csúnyának ítéljük.

A dolog nyitja az, hogy mit hangsúlyozunk. Vagy nyomorulttá tesszük magunkat, vagy erőssé. Ugyanannyi munkába kerül.

Attól a naptól kezdve, hogy megszületünk, elkezdik mondani nekünk, milyen a világ, folyton mesélik, hogy így és emígy történnek a dolgok; ennél fogva természetesen nem tudjuk másként látni a világot, mint amilyennek a többi ember mondja.

A harcos művészete az, hogy kiegyensúlyozza az emberlét rettenetét az emberlét csodálatosságával.

Az *Ixtláni utazás* című könyvemet igencsak titokzatos légkörben írtam. Don Juan Matus szélsőségesen pragmatikus alapelveket alkalmazott hétköznapi viselkedésemre. Felvázolt néhány gyakorlati lépést, és azt várta, hogy pontosan kövessem őket. Három feladatot adott, amelyeknek a leghalványabb közülük sem volt evilági – vagy éppen bármely más világi – ténykedésemhez.

Azt akarta, hogy a hétköznapiak során minden elérhető eszközzel próbáljam eltörölni a múltamat, szüntessem meg a szokásaimat és végül taszítsam le a trónjáról fontosságom érzését.

– Hogyan tudnám mindezt véghezvinni, don Juan? – kérdeztem.

– Fogalmam sincs – válaszolta. – Senki sem sejtje előre, hogyan hajthat végre ilyesmit gyakorlatias és hatékony formában. De végül mindig sikerrel járunk, anélkül, hogy tudnánk, mi sietett a segítségünkre.

– Ugyanazzal a nehézséggel nézel szembe, mint én – folytatta. – Biztosíthatlak, hogy mindkettőnk problémáját a változásra ösztönző idea hiánya okozta. Én is ugyanezt a feladatot kaptam a tanítómától, s ahhoz, hogy megoldjam, csupán arra az ideára volt szükségem, hogy a feladat elvégezhető. Amikor megvolt az ideám, sikerrel jártam, bár ki tudja, hogyan. Azt ajánlom, tedd te is ugyanezt.

A legnyakatekertebb panaszkodásba kezdtem: figyelmeztettem don Juan, hogy társadalomtudósként gyakorlati vezérfonalat szoktam követni, nem pedig homályos sejtéseket. Kézszelvezhető eszközökre van szükségem, nem csodákra!

– Mondhatsz, amit akarsz – válaszolta don Juan nevetve. – Ha kipanaszkodtad magad, úgyis elfelejtetted az összes aggályodat, és megteszed majd, amire kértelek.

Don Juan jól mondta. Csupán egy ideára volt szükségem, pontosabban, énem egyik titokzatos része tudattalanul valóban csupán egy ideára vágyott. Ezzel szemben annak az „énemnek”, melyet egész életemben ismertem, végtelenül többre volt szüksége egy ideánál – azt akarta, hogy kiokítsák, ösztönözzék és terelessék. Végül sikerrel jártam, ám ez annyira kíváncsi tett, hogy szintiszta élvezetet leltem a szokásaim megszüntetésében, a fontosság érzetétől való megszabadulásban és a múltam eltörlésében.

– A harcós út közepébe csöppentél – magyarázta don Juan rejtélyes sikerem okát.

Lassan és módszeresen kalauzolta tudásomat, hogy egyre intenzívebben összpontosítsak a harcoslét fogalmának absztrakt kiművelésére, amit don Juan harcós ösvénynek, harcós útnak nevezett. Kifejtette, hogy a harcós út egy ideákból álló építmény, melynek alapjait az ősi Mexikó sámánjai fektették le.

Az ősi sámánok látták az univerzumban szabadon áramló energiát, és ennek megfelelően rendezték el a tudásukat. Éppen ezért a harcós út energetikai tények, végső igazságok kiegyensúlyozott halmaza, melyeket kizárólag az univerzumban áramló energia folyásiránya határoz meg.

Don Juan kategorikusan kijelentette, hogy a harcós út tekintetében semmi sem képezheti vita tárgyát, semmit sem lehet megváltoztatni. A harcós ösvény önmagában tökéletes szerkezet. Követőjét megkérdőjelezhetetlen energetikai tények vezérlik, melyeknek értékét vagy funkcióját illetően nincs helye okoskodásnak.

A régi sámánok nevezték ezt a konstrukciót harcós útnak, mert magában foglalt minden létező lehetőséget, amellyel egy harcós szembetalálhatja magát a tudás ösvényén. Don Juan szerint az ősi sámánok valóban képesek voltak belefoglalni absztrakt struktúráikba mindent, ami emberileg lehetséges.

A harcós út olyan építményhez hasonlatos, melynek minden eleme ugyanazt a célt szolgálja: a harcós lelkiületét a sámáni beavatott szerepében rögzíteni, hogy ténykedése egyszerre legyen könnyed és átgondolt. Don Juan egyértelműen leszögezte, hogy a harcós út létfontosságú, s nélküle a sámáni beavatott hajótörést szenvedne az univerzum mérhetetlenségében.

Don Juan úgy vélte, a harcós út megalkotása nemcsak az ősi mexikói sámánok legdicőségesebb tette, de egyben törekvéseik megkoronázása, s józanságuk kvintesszenciája is.

– A harcós út rettenetesen fontos, ugye don Juan? – kérdeztem tőle egyszer.

– A rettenetesen fontos enyhe kifejezés. A harcós út minden. Mentális és fizikai egészségünk forrása. Nem tudom másképp elmagyarázni. Hogy az ősi mexikói sámánok képesek voltak megalkotni ezt a rendszert, számomra azt jelenti, hogy elérték erejük teljét, boldogságuk, örömük tetőpontját.

Pragmatikus szinten – ahogy akkortájt szerintem megítéltem a dolgokat – lehetetlennek tűnt számomra a harcós ösvényt alaposan és torzításmentesen megvizsgálni, hogy elfogadhassam vagy elutasíthassam. Minél többet beszélt tehát don Juan a harcós útról, én annál inkább úgy éreztem, hogy az egész valamiféle csel, amivel meg akar fosztani lelki egyensúlyom maradékától is.

Látható, hogy don Juan rejtett módon próbált tanítani – ám az *Ixtláni utazásból* válogatott idézetek elképesztően tisztán megmutatják, hogy milyen módszert is követett. Én ugyan nem

voltam tudatában, de ő rohamtempóban üldözött, mígnem végül már a nyakamba lihegett. Újra és újra felmerült bennem, hogy minden hátsó szándék nélkül egyszerűen csak el kellene fogadnom a másik kognitív rendszer létezését; aztán eltelt egy kis idő, és én megint csak fűtyültem az egészre, s egyáltalán nem izgatott, hogy mi történik. Természetesen mindig nyitva állt a menekülés lehetősége, ám végeredményben ez sem tűnt tarthatónak. Aztán valahogyan, don Juan közreműködésének vagy annak köszönhetően, hogy naponta megéltem a harcosság koncepcióját, megedződtem, s nem féltem többé. Lépre mentem, de ez már nem jelentett semmit. Csak azt tudtam, hogy ott vagyok, és abban a percben don Juannal vagyok.

Mesék az erőről

A harcos önbizalma nem azonos a hétköznapi ember önbizalmával. A hétköznapi ember az őt szemlélők tekintetében keresi a bizonyosságot, és ezt önbizalomnak nevezi. A harcos a saját mércéje szerint törekszik a feddhetetlenségre, és ezt alázatnak hívja. A hétköznapi ember az embertársaiba kapaszkodik, amíg a harcos a végtelenségre támaszkodik.

A harcos egyszer csak sok mindent megtesz, amit évekkal azelőtt nem tett volna meg. De nem a dolgok változtak meg, hanem a harcos önmagáról alkotott elképzelése.

A harcos előtt egyetlen út nyílik: ha következetesen és fenntartások nélkül cselekszik. Egy bizonyos ponton már eleget tud a harcos ösvényről ahhoz, hogy azzal összhangban viselkedjen, de még újtját állják a régi szokásai és a mindennapos beidegződései.

Ha a harcos sikerrel jár, bármiről legyen is szó, a sikernek csendesen kell érkeznie; jókora erőfeszítéssel, de semmiképp sem feszültséggel és megszállottsággal.

A belső párbeszéd köti az embereket a mindennapi világhoz. A világ csakis azért ilyen vagy olyan, mert ilyennek vagy olyannak mondjuk magunknak. Csak akkor nyílik meg a sámánok világába vezető átjáró, ha a harcos megtanulta felfüggeszteni a belső párbeszédet.

A világról alkotott elképzelésünk megváltoztatása a samanizmus döntő pontja. És a belső párbeszéd felfüggesztése a végrehajtás egyedül lehetséges módja.

Ha a harcos megtanulja felfüggeszteni a belső párbeszédet, minden lehetségessé válik; a leghihetlenebb elképzelések is megvalósíthatóak lesznek.

Az átjárót mindazon rejtelmes és titokzatos élményhez, amit a harcos átél, az nyitja meg, hogy fel tudja függeszteni az önmagával folytatott beszélgetést.

A harcos szembenéz a sorsával, és alázatosan fogadja, bármi legyen is az. Elfogadja önmagát, de kihívásként, és nem azért, hogy ürügyet találjon a sajnálkozására.

A harcos alázata nem a koldus alázatossága. A koldus lépten-nyomon térdre rogyik, és a földön csúszik azok előtt, akiket magasabb rendűnek tekint; ugyanakkor megköveteli a nála alantasabbaktól, hogy csússzanak-másszanak előtte. Ezzel szemben a harcos senki előtt nem hajtja meg a fejét, ugyanakkor azt sem engedi meg senkinek, hogy fejet hajtson neki.

Vigas, menedék, félelem; ezek a szavak hangulatokat kreálnak, melyeket megtanultunk elfogadni, anélkül, hogy egyetlenegyszer is megkérdőjeleztük volna az értéküket.

Embertársaink fekete mágusok, és aki velük tart, az is fekete mágussá válik.

Gondoljunk csak bele! Le tudunk-e térni az útról, amit az embertársaink kijelöltek a számunkra? Ha velük tartunk, örökre behatárolják a gondolatainkat és a tetteinket, ez pedig rabszolgaság. A harcos viszont szabad mindezeketől. A szabadság drága, de nem megfizethetetlen. Tehát rettegünk csak azoktól, akik fogva tartanak, a gazdáinktól! Ne arra vesztegessük az időnket és az erőnket,

hogya a szabadságtól félünk.

Az a baj a szavakkal, hogy örökösen arra készítetnek, hogy úgy érezzük, végre fényt derítettünk valamire, de ha szembekerülünk a világgal, akkor rendre csődöt mondanak, és megint oda lyukadunk ki, hogy értetlenül bámulunk.

A harcos ezért inkább cselekszik, mint beszél, és ennek eredményeként a világ újabb leírásához jut, ahol a beszéd elveszíti a jelentőségét, az új tetteknek pedig újak a visszatükröződések.

A harcos eleve halottnak tekinti magát, tehát semmit sem veszíthet. A legrosszabb már megtörtént vele, így aztán tiszta és nyugodt lelke. Akár a szavait, akár cselekedeteit tekintjük, sosem kétséges, hogy mindent meglát.

Igencsak különös ügy a tudomás, kiváltképp a harcosoknak. Egyszer csak itt van, elárasztja a harcost, aztán odébbáll.

A tudomás lebegve érkezik a harcoshoz, mint az aranypor szemcséi, ugyanaz a por, mint ami a pillék szárnyát borítja. A harcos számára a tudomás olyan, mintha esőként záporoznának rá az aranyszemcsék.

Valahányszor megszakad a belső párbeszéd, a világ összeomlik, és egészen szokatlan oldalaink bukkannak a felszínre, olyanok, amiket egyébként szigorú felügyelet alatt tartanak a szavaink.

A világ kifürkészhetetlen, akárcsak mi, és mindazok a lények, akik ebben a világban léteznek.

A harcos nem úgy diadalmaskodik, hogy fejjel megy a falnak, hanem úgy, hogy megkerüli a falat. Nem rombolja le a falat, hanem átugrik rajta.

A harcosnak azt az érzést kell táplálnia magában, hogy mindene megvan ahhoz a rendkívüli utazáshoz, ami az élete. Egyetlen dolog számít neki: életben lenni. Az élet önmagában elegendő, önmagát indokolja és maradéktalanul teljes. Így aztán minden beképzeltség nélkül elmondhatjuk, hogy életben lenni minden tapasztalatok végső tapasztalata.

Egy átlagember azt hiszi, hogyha behódol a kétségeinek és a bánatainak, az az érzékenység, a szellemiség jele. Nos, legyünk őszinték: mi sem áll távolabb egy közönséges embertől, mint az érzékenység. Kicsinyes elméje tudatosan teszi magát szörnyeteggé vagy szentté, de az igazság az, hogy mindez túlságosan kicsiny a szörnyű vagy szent mérhetlenséghez képest.

Harcosnak lenni nem azon múlik, hogy akarunk-e harcos lenni. Inkább végtelen küzdelem, ami életünk legutolsó pillanatáig folytatódik. Senki nem születik harcosnak, ugyanúgy, ahogy senki nem születik átlagembernek. Ezzé is, azzá is mi tesszük magunkat.

A harcos nem hal meg könnyen. A halálnak küzdenie kell, hogy elragadjja. A harcos nem hódol be neki.

Az emberi lények nem tárgyak; nincs szilárdságunk. Kerekded fénylő lények, határok nélkül. A tárgyak és a szilárdság világa pusztán egy leírás, ami arra szolgál, hogy kényelmesen átlábaljunk a földön.

Az emberi lényeket értelmük arra készíti, hogy elfeledjék, hogy ez a leírás csupán egy leírás. Mielőtt ráeszmélhetnének minderre, már kelepcébe is ejtették önmaguk teljességét egy ördögi körben, amelyből ritkán tudnak kitörni életünk során.

Az emberi lények észlelők, ám az észlelt világ káprázat. Illúzió – leírás hozta létre, amit születésünk pillanatától mesélnek nekünk.

Lényegében tehát azt a világot, amit az értelmünk fenn akar tartani, egy leírás teremtette, melynek merev és sérthetetlen szabályait értelmünk megtanulja elfogadni és megóvni.

Fénylényekként titkos kincsünk, hogy van valamink, amit szinte sosem használunk: a szántsándék.

A sámánok ugyanúgy manővereznek, mint a hétköznapi emberek. Ez is, az is fenntart egy leírást, a hétköznapi ember az értelmével, a sámán a szántsándékával. Mindkét leírásnak adottak a szabályai, azonban a sámánoknak van egy előnye: a szántsándék átfogóbb az értelemnél.

Az ember csak harcosként viselheti el a tudomás útját. A harcos nem panaszkodik és semmit nem sajnál. Az élete végtelen kihívás, márpedig a kihívás nyilvánvalóan nem lehet sem jó, sem rossz. A kihívás egyszerűen az, ami: kihívás.

Az alapvető különbség a hétköznapi ember és a harcos között az, hogy a harcos mindent kihívásnak tekint, míg a hétköznapi ember áldásnak vagy átoknak.

A harcos ütőkártyája, hogy hit nélkül hisz. De nyilvánvalóan nem elég, ha csak úgy azt mondja, hogy hisz, és aztán mindent ugyanúgy csinál. Az túl könnyű lenne. Az erőfeszítés nélküli hit felment a helyzet további vizsgálata alól.

A harcos valahányszor beleveti magát a hitbe, döntésként teszi. De a harcos nem választja a hitet, neki muszáj hinnie. Ez a fajta hit részéről a legbensőbb elkötelezettség kifejezése.

A halál nélkülözhetetlen összetevője annak, amit úgy hívhatunk: muszáj hinni. A halál tudatossága nélkül halhatatlannak érezzük magunkat. A halál tudatossága nélkül minden közönséges és kisszerű. Csak mert a harcos tudja, hogy a halál cserkészik utána, látja a világot mérhetetlen rejtélynek, és érti meg ilyenformán azt.

Az erő mindig elérhetővé teszi az esély egy morzsáját a harcos számára. A harcos művészete, hogy örökké folyékony marad, hogy bármikor lecsaphasson ezekre a morzsákra.

Az átlagemberben csak akkor tudatosul valami, amikor gondolkodnia kell róla; a harcosnak azonban az az alapállapota, hogy mindig mindennek a tudatában van.

Teljességünk szerfelett rejtélyes dolog. Igen csekélyke részével az élet legbonyolultabb feladatait is elvégezhetjük. Ám amikor meghalunk, önmagunk maradéktalan teljességével halunk meg.

A harcos aranyabálya, hogy olyan körütekintően hozza meg a döntéseit, hogy semmi nem lepheti meg, és még kevésbé apaszthatja el az erejét.

Amikor a harcos eldönti, hogy cselekedni fog, felkészül a halálra. És amikor halálra készen cselekszik, nem eshet csapdába és nem érheti váratlan meglepetés. Minden szelíden a helyére simul, mert semmire sem számít.

A harcosnak először is arra kell megtanítania a növendékét, hogyan cselekedjen hit nélkül, az eredmény elvárása nélkül – cselekedni magáért a cselekvés kedvéért. A tanító sikere attól függ, milyen jól, mennyire harmonikusan vezeti be a tanítványát ebbe a különleges összefüggésbe.

Hogy segíthessen a tanítványának eltörölni a személyes történetét, a harcosnak három technikát

kell oktatnia: az önhittség elvesztése, a felelősség vállalása tetteinkért és a halál tanácsadóként való alkalmazása. E három módszer üdvös hatása nélkül a személyes történet elvesztése megbízhatatlanná, határozatlanná és fölöslegesen kételkedővé tenné a tanítványt önmagával és a tetteivel szemben.

Nincs rá mód, hogy egyszer és mindenkorra megszabaduljunk az önsajnálattól; megszabott helye és jellege van a az életünkben, jól felismerhető homlokzata. Így, amint lehetősége nyílik rá, az önsajnálát azonnal az előtérbe nyomakszik. Történelme van. De ha megváltoztatjuk az önsajnálát homlokzatát, azzal kevésbé szembetűnő helyre állítjuk. Az ember azzal változtatja meg a homlokzatot, hogy áthelyezi annak elemeit. Az önsajnálát hasznos a személynek, mert vagy fontosnak és jobb körülményekre, jobb bánásmódra méltónak érzi magát tőle, vagy mert vonakodik vállalni a felelősséget azokért a tettekért, melyek az önsajnálatot kiváltó állapotba juttatták.

De az önsajnálát homlokzatának megváltoztatása csak annyit jelent, hogy az ember másodlagos helyet jelöl ki a korábban fontos elemeknek. Az önsajnálát még mindig létező jellemvonás, csak mostantól a háttérbe húzódik; ahogy eddig a küszöbön álló halál elképzelése, az alázatosság és a felelősségvállalás is megbújt a háttérben. A harcos addig a pillanatig nem használja ezeket a létező ideákat, amíg harcos nem lesz.

A harcos tudomásul veszi a fájdalmát, de nem hódol be neki. Így a harcos hangulatát, amikor belép az ismeretlenbe, nem valamiféle szomorúság jellemzi; ellenkezőleg, boldog, mert tudatában van a szerencséjének, bíz benne, hogy feddhetetlen a szelleme, és mindenekfölött tisztában van a tetteivel. A harcos boldogsága abból ered, hogy elfogadja a sorsát, és őszintén felméri, mi vár rá.

A Mesék az erőről végső bukásom tükre: abban az időben ugyanis, amikor a könyvben leírt események játszódtak, mélyreható érzelmi felzúduláson mentem keresztül – ezt az állapotot a harcos csődje kifejezéssel írhatnám le. Don Juan Matus eltávozott, és négy tanítványát hátrahagyta. Mindegyikünk személyre szabott feladatot kapott tőle; ám én a saját feladatomra úgy tekintettem, mint egyfajta látszatgyógyszerre, mely aligha bír bármiféle értékkel, legalábbis a veszteségemhez viszonyítva. Nem láthattam többé don Juant – keserűségemet hogyan csillapíthatta volna bármilyen alibi tevékenység?

Életemben először könyörögtem don Juannak; közöltem vele, hogy azt akarom, vigyen magával.

– Még nem állsz készen – válaszolta. – Légy realista!

– De egy szempillantás alatt fel tudok készülni! – bizonygattam.

– Nem kétlem. Biztosan készen leszel, de nem az én számomra. Én tökéletes hatékonyságot követelek. Feddhetetlen szántszándékot követelek, kikezdhetetlen fegyelmet, amivel te még nem rendelkezel. De majd fogsz. Egy nap eléred, de nem ma.

– De neked van elég erőd, hogy magaddal vigyél, don Juan, ilyen nyers és tökéletlen állapotban is!

– Valószínűleg. De nem teszem, mert az rád nézve szégyenteljes pazarlás lenne. A szavamat adom, hogy mindent el fogsz veszíteni. Ne ragaszkodj. A ragaszkodásnak nincs helye a harcok világában.

Ennyi elég volt, hogy megtorpanásra késztessem. Belül azonban továbbra is vágytam rá, hogy elmenjek vele. Sóvárogtam a kaland után, át akartam hágni a normálisnak tartott valóság határait.

Aztán eljött a pillanat, és don Juan elhagyta a világot – színes, ködszerű fényességgé változott, tiszta energiává, ami szabadon áramlik az univerzumban. Óriásinak éreztem a veszteséget, s legszívesebben meghaltam volna. Megtagadtam, eldobtam mindent, amit don Juan mondott, és tétovázás nélkül leugrottam a sziklapárkányról. Úgy okoskodtam, hogy ha így teszek, don Juannak ki kell ragadnia engem a halálból, és magával kell vinnie, hogy megóvja tudomásom utolsó szikráját.

De bizonyos okokból, melyek szokványos okoskodás helyett csak sámáni nézőpontból

magyarázhatók, mégsem haltam meg. Három társam és én itt maradtunk magunkra ebben a világban, s hogy még gyötrőbb legyen a magányosságom, kezdtem úgy gondolni magamra, mint egyfajta provokátorra vagy kémre, akit don Juan homályos céllal hagyott hátra.

A *Mesék az erőről* szövegéből vett idézetek megmutatják, hogy a világnak van egy eddig ismeretlen oldala is. S most nem a sámáni, hanem a hétköznapi világról beszélek. Don Juan szerint hétköznapi világunk hihetetlenül rejtélyes és gazdag, s csupán annyi kell, hogy csodáit a kellő elkülönültséggel szakasszuk le. Sőt, a szenvedély és önmagunk elengedése még az elkülönültségnél is fontosabb.

– Egy harcosnak szeretnie kell ezt a világot – figyelmeztetett don Juan. – A világ most közönségesnek látszik, de ha szeretni tudod, meg fog nyílni, és felfedi előtted a csodáit.

A Sonorai sivatagban voltunk éppen, amikor erről beszélt.

– Fenséges érzés – mondta – itt lenni, ebben a csodás sivatagban. Nézd azoknak a hegyeknek a szabálytalan csúcsait! Rég kihunytt vulkánok lávájából születtek. Hát nem pompás obszidiánrögök után kutatni? Ezeket a köveket hatalmas hőség hozta létre, s máig őrzik eredetük nyomait: duzzadnak az erőtől. Egészen kivételes dolog, hogy céltalanul kóborolhatunk azok között a csipkés csúcsok között. Tudtad, hogy az itt heverő kvarckristályok fogják a rádióhullámokat?

– Lenyűgöző kép, nem igaz? De van egy szépséghibája: ennek, vagy bármely más világnak a csodáit csak egy harcos pillanthatja meg. Egy hideg, összeszedett és közömbös harcos, akit már megedzettek az ismeretlen támadásai. Te még nem vagy elég edzett, de köteles vagy törekedni erre az állapotra. Ha elérted, kezdetünk el a végtelenben tett kalandozásról beszélni.

Harmincöt évet töltöttem azzal, hogy elérjem a harcosi érettséget. Leírhatatlan helyeket kerestem fel, miközben az ismeretlen támadásai által megedzett harcos állapotának elérésére törekedtem. Diszkréten és észrevétlenül távoztam, és ugyanígy tértem vissza. A harcosok ténykedése csendes és magányos, jövés-menésük senkinek sem tűnik fel. A harcosi érettség keresése minden más módon felesleges figyelmet keltene, ami nem tanácsos.

A fenti idézetek mindig meghatnak, s arra emlékeztetnek, hogy az ősi Mexikó sámánjainak szántsándéka ma is kikezdetlenül működik. Az idő kereke csak forog és forog kéréletlenül, s arra készlet, hogy vájatokba tekintsek, melyekre nincs szó, ám amelyek mégis összefüggő tapasztalást adnak.

– Elég az hozzá – jegyezte meg egyszer don Juan –, hogy mind a sámáni, mind a hétköznapi világ olyannyira magával ragadó, hogy csak eltévelyedtségünk miatt siklunk el felette. S elmagyarázni egy eltévelyedett lénynek, hogy mit jelent elveszve lenni az idő kerekének vájataiban a legabszurdabb dolog, amire harcos vállalkozhat. Éppen ezért a harcos biztos benne, hogy utazása kizárólag harcos mivoltának köszönhető.

Az erő második köre

Ha az embernek nincs vesztenivalója, bátorrá válik. Csak akkor vagyunk gyávák, ha van mihez ragaszkodnunk.

Egy harcos semmit sem bízhat a véletlenre, hanem tudatosságával, és hajlíthatatlan akaraterejével valóban képes befolyásolni a dolgok kimenetelét.

Ha a harcos viszonzni akarja mindazt a szívességet, amit kapott, de éppen nincs senki, akinek címezhetné, akkor is még mindig ott van az emberi szellem számlája. Ez a számla mindig nagyon alacsony, és bármennyit teszünk is hozzá, az több, mint elég.

A tudós, miután a leggyönyörűbb és legszellemesebb módon elrendezte a világot, ötkor hazamegy, hogy elfelejtse gyönyörű elméletét.

Az emberi forma az univerzum azon energiamezőinek halmaza, melyek kizárólag az emberhez tartoznak. A sámánok azért nevezik őket emberi formának, mert az élethossznyi rutintól ezek az energiamezők meghajlanak és eltorzulnak.

A harcos tudja, hogy nem tud megváltozni, mégis feladatának érzi, hogy próbálkozzon vele. Ez a harcos egyetlen előnye a közönséges emberrel szemben. A harcos sohasem érez csalódást, ha nem sikerül megváltoznia.

A harcosoknak feddhetetlennek kell lenniük az erőfeszítésükben, hogy megváltozzanak; azért, hogy elijessék és lerázzák magukról az emberi formát. Évek feddhetetlensége után eljön a pillanat, amikor a forma nem bírja tovább, és elhagyja az embert. Más szavakkal, ebben a pillanatban az élethossznyi rutintól eltorzult energiaszálak kisimulnak. A sámánt persze mélyen megsebzí, sőt akár meg is ölheti energiamezőinek átrendeződése, de a feddhetetlen harcos ezt is túléli.

A harcosok egyedüli szabadsága az, ha feddhetetlenül viselkednek. A feddhetetlenség nemcsak hogy szabadság, hanem az egyetlen módja annak, hogy elijessék az emberi formát.

Minden szokásnak minden részlete szükséges ahhoz, hogy működjön. Ha egyes részei hiányoznak, a szokás szétbomlik.

A harc itt folyik, ezen a földön. Emberi lények vagyunk. Ki tudja, mi vár ránk, és mihez van erőnk?

Az emberek világa egyszer fent van, egyszer lent, és az emberek követik a világukat, akár fel, akár le; míg a harcosoknak egyáltalán nem dolguk, hogy kövessék őket az élet viszontagságaiban.

Létezésünk lényege az érzékelés, és létezésünk csodája a tudatosság. Az érzékelés és a tudatosság szétválaszthatatlan funkcionális egység.

Csak egyszer döntünk. Eldöntjük, hogy vagy harcosok, vagy közönséges emberek leszünk. Második választásunk nincs. Ezen a földön nincsen.

A harcos útja új életet ajánl az embernek, de ennek az életnek tökéletesen újnak kellett lennie.
Nem vihetjük magunkkal ebbe az új életbe a régi rossz szokásainkat.

A harcosok bármilyen sorozat első eseményét tervnek vagy térképnek veszik, ami megmutatja,
mivé alakul a következőkben.

Az emberi lények szeretik, ha megmondják nekik, mit tegyenek, de még jobban szeretnek
szembeszállni, és nem tenni azt, amit mondtak neki; s így többnyire megutálják azt az embert, aki
tanácsot ad nekik.

Mindenkinek van személyes ereje valamire. A harcos számára az a trükk, hogy a személyes erejét
elvonja a gyengeségétől, és a harcosi céljára fordítsa.

Mindenki lát, és mégis úgy döntünk, hogy ne emlékezzünk arra, amit látunk.

Évek teltek el, a tanítóm már régen eltávozott, mire megírtam *Az erő második körét*. A könyvből
válogatott idézetek arra emlékeztetnek, mit mondott don Juan, ám ezeket az emlékeket
valójában egy új helyzet, egy új felállás generálta. Egy másik játékos jelent meg színen: don Juan
harcostársa, Florinda Matus. Tanoncársaimmal megértettük, hogy az idős Florinda azért nem
távozhatott el don Juannal együtt, mert az ő feladata valamilyen úton-módon befejezni a
kiképzésünket.

– Csak akkor leszel képes veszély nélkül fogadni egy nő parancsait, ha teljessé válsz – mondta don
Juan. – De ez a nő nem lehet akármilyen nő. Különlegesnek kell lennie, erősnek és
könyörtelennek; csak ezek a jellemvonások gátolhatnak meg téged abban, hogy akkora macsó
legyél, amilyenek különben szereted képzelné magad.

Természetesen jól nevettem a kijelentésén. Azt hittem, tréfál. De az az igazság, hogy egyáltalán
nem tréfált. Egy nap Florinda Donner-Grau és Taisha Abelar visszatértek, és együtt elmentünk
Mexikóba. Egy guadalajari áruházban ténferegünk éppen, amikor belebotlottunk Florinda
Matusba. Nála ragyogóbb hölgyet sosem láttam. Nagyon magas volt – 178 cm, vékony, szögletes
alkatú, gyönyörű arcú, egyszerre idős, és nagyon fiatalnak látszó.

– Ó! Hát itt vagytok – kiáltotta, amikor meglátott minket. – A három muskétás. A Pep Boys –
Eenie, Meenie és Mo [A Lelkes Fiúk; sikeres autóalkatrész-kereskedők, vállalkozásuk logója
három vigyorgó férfiarcot ábrázol – a ford.]! Már mindenütt kerestelek benneteket.

És minden további magyarázat helyett egyszerűen átvette a hatalmat. Florinda Donner-Grau persze
mérhetetlenül el volt ragadtatva, Taisha Abelar elképesztően visszafogott és zárkózott maradt,
mint mindig, én viszont megalázva éreztem magam, s majdnem dührohamot kaptam. Úgy
gondoltam, kizárt, hogy ez a felállás működjön. Konfrontálódni akartam ezzel a nővel abban a
pillanatban, ahogy kinyitotta a nagy száját, és ilyen szavakkal üdvözölt: „Eenie, Meenie és Mo – a
Pep Boys.”

Ám tartogattam a tarsolyomban bizonyos dolgokat. Ezek a kikezdhethetetlen tartalékok siettek a
segítségemre, és óvtak meg attól, hogy haragos vagy bosszús legyek. Álmomban sem hittem
volna, hogy képes leszek Florindával ennyire nagyszerűen együtt dolgozni. Vaskézrel
kormányozott bennünket; vitán felül ő volt életünk királynője. Rendelkezett azzal az erővel és
távolságtartással, hogy behangolásunk feladatát a legkifinomultabb módon vigye végbe. Nem
hagyta, hogy belemérüljünk az önsajnálamba vagy a panaszkodásba, ha valami nem a szájunk íze
szerint alakult. Egyáltalán nem hasonlított don Juanra. Hiányzott belőle a józanság, melyet
azonban tökéletesen kompenzált hihetetlen gyorsasága. Egyetlen szempillantás alatt átlátott
bármely helyzetet, s azonnal a tőle elvárható módon cselekedett.

Az volt az egyik kedvenc szórakozása, hogy feltett egy formális kérdést a hallgatóságának: „Van
itt valaki, aki tudja, mi az a gáznyomás?”. A legnagyobb komolysággal hozta fel, s amikor azt

választuk, hogy nem, nincs, közölte: „Tehát akármit mondhatok, nem igaz?“, s összehordott mindenfélét, ami csak az eszébe jutott. Néha olyan komikus dolgokat mondott, hogy a földön fetrengtünk neveltünkben.

A másik tipikus kérdése ez volt: „Van itt valaki, aki ismeri a csimpánzok retináját? Nem?“, és elkezdett óriási baromságokat kitalálni a csimpánzok retinájáról. Soha életemben nem szórakoztam jobban, mint Florinda társaságában. Rajongtam érte, és feltételek nélkül követtem.

Egyszer a csipőcsontom csúcsánál tályog alakult ki. Tudni kell, hogy évekkal ezelőtt beleestem egy kaktusztüskékkel teli hasadékba, s huszonöt tüske fűrődött a testembe. Az egyiket vagy nem sikerült teljesen eltávolítani, vagy valamiféle kosz vagy törmelék maradt hátra, ami évek múlva elgennyesedett.

– Semmiség – nyugtatott meg az orvosom. – Csak egy kis gennyzacskó, amit fel kell nyitni. Pár perc, és kitisztítjuk.

Florindához fordultam tanácsért.

– Te vagy a nagual – jelentette ki. – Tehát vagy meggyógyítod magad, vagy meghalsz. Nincsen harmadik lehetőség, se köpönyegforgatás. Méghogy egy nagualt felvágjon egy orvos! Azonnal elveszítenéd minden erődöt. Egy nagual, aki egy gennyes kelésbe halt bele... micsoda szégyen!

A két társam, Florinda Donner-Grau és Taisha Abelar kivételével don Juan többi inasa mit se törődött Florinda Matussal. Félelmetes alak maradt a számukra. Sose engedte nekik szabadon azt tenni, ami akartak. Sosem tapsolt a hamis samanizmusuk kétséges hőstetteihez, és minden alkalommal megálljt parancsolt, amikor letértek a harcosok ösvényéről. *Az erő második körében* láthattuk, mennyit küszködtek ezek a tanítványok. Don Juan többi inasa ugyanis sokat veszített – egomániások lettek, ki-ki ment a maga útján, s a saját nagyszerűségét hirdette.

Bármilyen történet innentől velem, arra mélyen rányomta a bélyegét Florinda Matus jelenléte. Ám ő maga sosem toladott előtérbe; a háttérben tevékenykedett, bölcsen, szórakoztatóan, és könyörtelenül. A Florinda Donner-Grau és én úgy szerettük, mint még senkit azelőtt. Amikor elment, a kis Florindára hagyta a nevét, az ékszereit, a pénzét, a báját és a savoir-faire-jét [képeség, hogy ügyesen forogjunk a művelt társaságban – a ford.].

Tudtam, nem én vagyok, akinek könyvet kellene írnia Florinda Matusról. Ha valaki megteheti ezt, az a kis Florinda, mint az ő igazi örököse, az igazi lánya. Florinda Matushoz hasonlóan én is homályban maradtam. Mindkettőnket don Juan helyezett a háttérbe, hogy megtörje a harcos magányát, s hogy élvezzük utazásunkat e földön.

A Sas ajándéka

Az álmodás művészete az a képesség, mellyel képesek vagyunk a hétköznapi álmokat átváltoztatni irányított tudomássá, a figyelem egy speciális formájának hatására, melyet második figyelemnek neveznek.

A cserkészés művészete eljárások és viselkedések olyan együttese, mely lehetővé teszi a harcos számára bármely elképzelhető helyzet legjobb kimenetelét.

Harcosok számára a követendő út, hogy ne rendelkezzenek olyan anyagi dologgal, melyre a személyes erejüket összpontosítják, hanem fókuszálják a szellemre, az ismeretlenben való igazi szárnyalásra, és nem hétköznapi dolgokra.

Mindenkinek, aki a harcosok útján akar járni, fel kell szabadítania magát a birtoklási vágy és a tárgyakhoz való ragaszkodás alól.

A látás testi tudás. Bennünk a vizuális észlelés túlsúlya hatással van erre a testi tudásra és ezért tűnik úgy, mintha ez a szemmel állna kapcsolatban.

Az emberi forma elvesztése olyan, mint egy spirál. Szabadságot ad a harcosnak, hogy emlékezni tudjon önmagára, mint tiszta energiamezőkre, ami egyre szabadabbá teszi őt.

A harcos tudja, hogy várakozik és azt is tudja, hogy mire vár. S amíg várakozik, szemeivel gyönyörködik a világon. Egy harcos végső beteljesülése, hogy élvezzi a végtelenség örömét.

A harcos sorsának iránya megváltoztathatatlan. Az a kihívása, hogy milyen messzire tud eljutni, milyen feddhetetlen tud lenni ezek között a merev határok között.

Az emberek cselekedetei nem hatnak a harcosra, és semmiféle elvárást nem táplál többé. Egy különös nyugalom válik uralkodó erővé az életében. Elfogadta a harcos-élet egy elvét: a függetlenséget.

Az elkülönültség automatikusan nem jelent bölcsességet, de nagy előnye, hogy lehetővé teszi a harcos számára egy pillanatnyi szünetet, melyben újra áttekintheti helyzetét, és újra elbírálna az állapotát. Azért azonban, hogy azt az extra pillanatot helyesen és következetesen használja fel, a harcosnak egy életen át hajthatatlanul küzdenie kell.

Már átadtam magam az erőnek, mely uralja sorsomat.
Nem ragaszkodom semmihez, így nincs amit megvédjek.
Nincsenek gondolataim, így látni fogok.
Nem félek semmitől, így emlékezni fogok önmagamra.
Különválva és könnyedén,
elzúrok a Sas mellett a szabadság felé.

Sokkal könnyebb szépen haladni maximális nyomás alatt, mint normális körülmények között feddhetetlennek lenni.

Az emberi lény két részre van osztva. A jobb oldal magába foglal mindent, amit az intellektus képes felfogni. A bal oldal egy leírhatatlan tulajdonságú birodalom; egy birodalom, melyet lehetetlen szavakba önteni. A bal oldal akkor talán felfogható, ha az egész testtel fogjuk fel azt, ami történik; mert ellenáll bármilyen megfogalmazásnak.

A samanizmus minden képessége, lehetősége és eredménye a legegyszerűbbtől a legmeghökentőbbig magában az emberi testben van.

Azt az erőt, ami minden élőlény sorsát uralja, Sasnak hívják, nem mintha valami köze lenne a sashoz, hanem mert a látók előtt mérhetetlenül óriási éjfekete sasnak tűnik, sudár egyenesen áll, mint a sasok, a végtelenbe nyúlva.

A Sas a földön élő minden lény tudatosságát elnyeli a halál előtti pillanatban, amely a Sas csőréhez lebeg, mint egy óvatlan szentjánosbogár, hogy találkozzon a tulajdonosával, akitől az életet kapta.

A Sas kibontja és szétteríti ezeket a kicsi lángokat, mint a cserzővarga a nyers bőröket, azután elfogyasztja; mivel a Sas tápláléka a tudatosság.

A Sas, ez az erő, amely minden élőlény sorsát irányítja, ezeket a lényeket egyenlően és egyszerre jeleníti meg. Ezért nincs értelme az embernek a Sashoz imádkozni, a segítségét kérni, kegyelmet remélve. A Sas emberrésze túl jelentéktelen ahhoz, hogy az egészséget megmozdítsa.

Minden élőlény adományként kapta az erőt, hogy felkutassa, ha kívánja, a szabadsághoz vezető rést és keresztülmenjen rajta. A látók számára, akik látják ezt a nyílást, és azoknak is, akik keresztülmennek rajta, nyilvánvaló, hogy a Sas azért ajándékozza ezt az erőt, hogy fenntartsa és állandósítsa a tudatosságot.

Átlépni a szabadságba nem a halhatatlanságot jelenti, ahogy általában az emberek a halhatatlanságot értik. A harcosok megtarthatják a tudatosságukat, amit általában elvesztenek a halál pillanatában.

Az átlépés pillanatában a test teljes egészében fellángol a tudástól. Minden egyes sejt tudatára ébred önmagának és ugyanakkor az egész testnek is tudatában lesz.

A Sas szabadság-ajándéka nem adományozás, hanem az esélyre való lehetőség.

A harcos sohasem áll ostrom alatt. Ostrom alatt lenni magában foglalja azt, hogy valakinek személyes tulajdonai vannak, amiért ostromolni lehet. A harcosnak a feddhetetlenségén kívül semmije sincs e világon és a feddhetetlenség nem fenyegethető.

A cserkészés művészetének első alapelve az, hogy a harcosok maguk választják a csataterületet. A harcos sohasem bocsátkozik küzdelembe anélkül, hogy ismerne mindent, ami körülveszi.

Megszabadulni mindentől, ami szükségtelen, a cserkészés művészetének második alapelve. A harcos sosem bonyolítja a dolgokat. Egyszerű marad.

A harcos a teljes koncentrációját használja, hogy eldönthesse: harcba száll vagy nem, mert minden harc harc az életért.

Ez a cserkészés művészetének harmadik alapelve. A harcosnak hajlandónak és késznek kell lennie, hogy megvívja az utolsó harcát, itt és most. De nem hebehurgyán.

A harcos lazít és elengedi magát. Nem fél semmitől. Az erő, ami vezeti az emberi lényeket, csak

akkor nyitja meg az utat és vezeti a harcost. Csak akkor. Ez a cserkészés művészetének negyedik alapelve.

Mikor szembekerülnek egy problémával, amivel nem tudnak mit kezdeni, a harcosok egy pillanatra visszavonulnak. Hagyják az elméjüket kószálni. Valami mással foglalják el magukat.

Bármi megteszi. Ez a cserkészés művészetének ötödik alapelve.

A harcosok összesűrítik az időt. Ez a cserkészés művészetének hatodik alapelve. Egy másodperc is számít. Az életért való küzdelmedben egy másodperc az örökkévalóság; örökkévalóság, ami eldöntheti az eredményt. A harcosok sikerre törekcsenek, ezért összesűrítik az időt. A harcosok egy másodpercet sem vesztegetnek el.

A cserkészés hetedik alapelvének alkalmazásához a másik hatot is alkalmazni kell: a cserkésző sosem helyezi magát előtérbe. A színpalak mögött marad, és onnan figyel.

Ezeknek az alapelveknek a használata három eredményt hoz. Az első, hogy cserkészők megtanulják, sohase vegyék magukat komolyan és megtanulnak magukon nevetni. Ha nem félnek bolondnak lenni, képesek bárkit bolonddá tenni. A második, hogy a cserkészők megtanulják a végtelen türelmet. A cserkészők sohasem sietnek, sohasem idegesek. És a harmadik, hogy a cserkészők elsajátítják, hogyan lehet végtelenül rögtönözni.

A harcosok a közeledő idővel néznek szembe. Normálisan az elvonuló időt nézzük. Egyedül a harcosok tudják ezt megváltoztatni és a feljűk tartó idő felé fordulni.

A harcosoknak csak egy dolog lebeg a szeműk előtt: a szabadságuk. Meghalni és a Sas táplálékává válni az nem kihívás. Viszont átlopózni a Sas előtt és szabaddá válni, az a végső vakmerő tett.

Amikor a harcosok az időről beszélnek, nem olyasmire utalnak, amit az órával lehet mérni. Az idő a figyelem esszenciája. A Sas kisugárzása az időből tevődik össze; ennek megfelelően amikor a harcos belép a lényének bármelyik oldalába, feltárul előtte ez idő.

A harcos többé nem tud sírni, csak a gyötrellem megnyilvánulása létezik, a borzongás, ami az Univerzum legmélyéről jön. Olyan ez, mintha a Sas egyik emanációja a gyötrellem volna, s amikor megűti a harcost, borzongása végtelen.

Különleges érzés volt végigtekinteni *A Sas ajándékából* válogatott idézeteimen. Azonnal éreztem, hogy az ősi Mexikó sámánjainak szántsándéka, mint valami fáradhatatlan orsó pörögni kezd. Nos, szántsándékuk sosem volt élesebb, mint ebben a pillanatban.

Majd a kétely árnyéka nélkül arra is rádöbbsentem, hogy az idézetek pályáját valóban az ő idejűk orsója szabta meg. Sőt, minden mással is ez volt a helyzet, amit a múltban tettem, vagy amit most teszek, legyen szó *A Sas ajándékának*, vagy ennek a mostani könyvnek a megírásáról.

Mivel aligha tudnám világosabban elmagyarázni, mire gondolok, nincs más lehetőségem, minthogy alázattal elfogadom a történeteket. Az ősi Mexikó sámánjainak idegen kognitív rendszere működik a háttérben, melynek bizonyos elemei ma is hatnak rám, méghozzá a legpozitívabb, leglelkesítőbb módon.

A kérdéses időszakban minden időmet lekötötte, hogy megtanuljam az ősi sámánok által kieszelt technikák különböző, aprólékosan kidolgozott variációit. Florinda Matus ezirányú fáradozásai gyümölcsözőnek bizonyultak; képes voltam don Juannal kapcsolatos tapasztalataimat páratlan elevenséggel felidézni és átlátni.

A Sas ajándéka éppen ezeknek a don Juan Matusról szerzett újfajta meglátásoknak az eredménye. Don Juan számára az összegzés azt jelentette, hogy egy újraéljük és új rendbe foglaljuk életűnk

egészét, méghozzá egyetlen söprés alatt [in one single sweep; jelentése: egyazon lendülettel, de utalás az összegzést kísérő ún. söprő légzésre is – a ford.]. Őt sosem izgatták a technikai variációk apró részletei. Florindát ellenben teljesen más fából faragták – pedáns volt és aprólékos. Hónapokon át folytatta kiképzésem, melynek során az összegzés különböző oldalaival ismertetett meg, bár ezek természetét a mai napig sem tudnám tisztázni.

– A harcoslét mérhetetlenségét érzed – közölte egyszer. – Birtokában vagyunk bizonyos technikáknak, nagy ügy! Sokkal fontosabb az ember, aki felhasználja őket. Csak az számít, hogy végig akarsz-e menni az úton – velük vagy nélkülük.

„Összegezni don Juant” Florinda szerint például azt jelentette, hogy a leggyötrőbb részletességgel és jelentésgazdagsággal kell emlékezni rá. Nos, ez az újraátélés valóban végtelenül mélyebb és intenzívebb volt, mint amikor a valóságban beszélgettem don Juannal.

Florinda pragmatizmusa révén elképesztő gyakorlati lehetőségeket fedeztem fel, és nemcsak don Juannal kapcsolatban. Florinda mint afféle igazi női harcos nem táplált a saját kiválóságáról semmiféle illúziót. Önmagát úgy jellemezte, mint egyszerű szántó-vetőt, aki nem hagy ki egyetlen kanyarulatot sem az ösvényen.

– A harcosnak apró lépésekben kell haladnia – intett engem is –, miközben minden létező dolgot felhasznál, ami csak a harcosi úton fellelhető. És az egyik legfontosabb dolog az a képesség, hogy figyelmünket rendületlen erővel az átélt eseményekre összpontosítjuk.

– A harcosok még olyan emberekre is ráirányíthatják figyelmük fókuszát – folytatta –, akikkel sosem találkoztak. Ez az intenzív koncentráció minden esetben meghozza a kívánt eredményt: a jelenet a szemünk előtt bomlik ki. Teljes eseménysorok jelennek meg a harcosnak, bár azt hitte, elfelejtette, vagy éppen sosem élte át őket. Próbáld csak ki!

Megfogadtam Florinda tanácsát, s figyelmet ráirányítottam – ki másra, természetesen don Juanra. És mindenre emlékeztem, ami valaha történt! Részletek villantak be, melyekről álmomban se hittem volna, hogy emlékezhetek. Florinda erőfeszítéseinek hála hosszú eseménysorokat idéztem fel a don Juannal együtt töltött időszakból, valamint olyan rendkívül fontos mozzanatokat, melyek felett ezidáig elsiklottam.

A Sas ajándékából való idézetek hangulata szinte sokkolt, ugyanis ezek az állítások világosan megmutatták, mekkora hangsúlyt fektetett don Juan világa bizonyos elemekre, például a harcos út fogalmára, melyet minden emberi erőfeszítés csúcspontjának tartott.

Don Juan törekvéseinek lendülete túlélte őt magát is, annyira, hogy ma elevenebben él, mint bármikor. Néha komolyan úgy érzem, tanítóm még mindig itt van – olyan erősen, hogy szinte hallom, ahogy motoz a ház körül. Egyszer megkérdeztem Florindát, mit gondol erről.

– Ő, ez semmi! – jelentette ki. – Csak Juan Matus nagual üressége nyúl ki érted, hogy megérintsen, bár tudomása ki tudja, hol van épp.

Florinda válasza csak még nagyobb zűrzavarba és csüggedésbe taszított. Kétségtelenül ő állt a legközelebb don Juanhoz, mégis elképesztően különbözött tőle. De egyvalamiben megegyeztek: mindketten üresek voltak, mentesek mindenféle személyiségtől. Megszűntek embernek lenni. Don Juan nem létezett többé személyként, csupán történetek gyűjteményeként, melyek mindegyike apropóként szolgált egy-egy helyzethez, amit meg akart vitatni. S didaktikus anekdotái és viccei magukon viselték józanságának és szerénységének nyomát.

Florinda ugyanez a kategória volt; sztorikat mondott más sztorikról, bár az ő történetei inkább emberekről szóltak. Egyfajta magasabb szintű, emelkedettebb pletykálkodást gyakorolt, olyat, mely illett személytelenségéhez, hihetetlen hatékonyságához és mulattató készségéhez.

– Szeretnék a figyelmedbe ajánlani egy férfit, aki rendkívüli módon emlékeztet rád – mondta egy nap. – Azt akarom, hogy úgy összegezd ezt az embert, mintha egész életedben ismerted volna! Felülmúlhatatlan tagja ő leszármazási vonalunknak. A neve Elias, Elias nagual, de én csak úgy hívom: „a nagual, aki elveszítette a mennyet”.

– Eliast egy jezsuita pap nevelte fel; a férfi segítségével tanult meg írni, olvasni és cseballózni, sőt még latinul is – olyan folyékonyan olvasta a latin iratokat, hogy az díszére vált volna bármely tudósnak. Eliast az isten is papnak teremtette, de sajnos mivel indiánnak született, nem lehetett az egyház tagja. Túl barna, túl indián és túl ijesztő kinézetű volt hozzá; egy papnak felsőbb osztálybelinek kellett lennie, spanyol ősökkel, fehér bőrrel és kék szemmel. A papok csinosak,

szalonképesek voltak, Elias nagual hozzájuk képest meg egy medve. De keményen küzdött híven pártfogója ígéretéhez, miszerint „Isten is meglátja, egyszer még felvesznek a csuhások közé!”.

Végül sekrestyés lett a nevelője, a plébános mellett. Egy nap egy egy nő tért be a templomukba: az ízig-vérig boszorkány Amalia. Amaliáról mindenki azt mondta, hogy olyan, mint egy üres vászon. Bárhogy volt is, elcsábította szegény sekrestyést, aki annyira örülten és reménytelenül beleszeretett, hogy a nagual kunyhójában kötött ki.

Idővel a sekrestyéből Elias nagual lett. Tekintélyes, kulturált és művelt személyként tartották számon, akire mintha egyenesen rászabták volna a naguáli szerepet. Naguálként csendben és hatékonyan tevékenykedhetett, s elérhette mindazt, amit a világ megtagadott tőle.

Álmodó volt, méghozzá elsőrangú; testetlen állapotban bebarangolta az univerzum legtávolabbi helyeit. Néha tárgyakat, felfoghatatlan dolgokat hozott magával, melyek alakja vonzotta a szemet. „Invencióknak” nevezte őket, s egész gyűjteményt halmozott fel belőlük.

– Azt akarom, hogy összegző figyelmedet fókuszált ezekre az invenciókra – utasított Florinda. – Azt akarom, hogy érezd a szagukat, a tapintásukat, bár sosem láttad őket, s csak annyit tudsz róluk, amennyit elmeséltem. Ha az összpontosításod megfelelő, vonatkoztatási pontokat kapsz, mint egy matematikai egyenletben, ahol csak egy harmadik elem bevonásával számíthatjuk ki a végeredményt. Ha egy harmadik személyt használsz vonatkoztatási pontként, hihetetlen tisztasággal fogod látni Juan Matus nagualt.

A Sas ajándéka című könyvemben a lehető legmélyebb betekintést nyújtok abba, mit tett velem don Juan, amíg ebben a világban tartózkodott. Visszaemlékezésem mélysége új összegző képességemnek köszönhető. Elias nagualt használva vonatkoztatási pontként olyan képet sikerült kapnom don Juanról, mely végtelenül intenzívebb a valóságosnál.

Új összegző tapasztalataim híján voltak mindenféle melegségnek és életnek, cserében azonban rendelkeztek a halott tárgyak pontosságával és élességével, melyeknek részleteit kedvünkre vizsgálhatjuk.

Belülről izzó tűz

Szomorúság és elvagyódás nélkül nincs teljesség, mivel sem józanság, sem jóság nincs nélkülük. Jóság híján viszont mit sem ér a bölcsesség, miként az a tudás sem, amelyhez nem társul józanság!

Az embernek nincs nagyobb ellensége, mint az önhittség. Attól gyengülünk el a leginkább, hogy embertársaink tettei és gáztettei rosszul esnek nekünk. Az önhittségünk miatt van, hogy életünk legnagyobb részében sértődöttek vagyunk.

Annak, aki a tudás ösvényén jár, nagyon találékonyan kell lennie, tele képzelőerővel. A tudás ösvényén semmi nem olyan tiszta és világos, mint amilyennek látni szeretnénk.

Az a látó, aki képes helytállni egy vacak kis zsarnokocskával szemben, minden bizonnyal az ismeretlennel is képes lesz szembenézni, s ha már idáig eljutott, a megismerhetetlen jelenlétét is kibírja.

Az átlagember azt hiszi, a harcos, aki az ismeretlennel szemben képes megállni a helyét, a vacak kis zsarnokocskákkal is bizonyára szembe tud szállni. Ez azonban nem így van. A régi, mindennél nagyobb harcosoknak pontosan ez a feltevés okozta a vesztét.

A harcosok lelki erejét az edzi a legjobban, ha lehetetlen emberekkel kell elbánniuk, akiknek hatalom van a kezükben. A harcosok csakis ilyen körülmények között tudnak szert tenni arra a józan, derűs méltóságra, amely nélkül az ismeretlen nyomását képtelenek lennének elviselni.

Az ismeretlent fátyol takarja az ember elől – vagy tán rémképek leplébe van burkolva –, mégis megragadható az ember számára. Idővel az ismeretlenből lesz az ismert. A megismerhetetlen azonban nem megnevezhető; elgondolhatatlan, felismerhetetlen – a valóságba átfordíthatatlan; valami, ami soha nem lesz ismert számunkra, mégis szívszorítóan káprázatos, ámde szörnyű, mert mérhetetlen nagyságában folyton jelen van.

Érzékelünk. Ez kemény tény. De amit érzékelünk, az már nem ugyanilyen tény, mivel tanuljuk, hogy mit érzékelünk.

A látók azt mondják, csak a tudomásunk miatt gondoljuk, hogy ott kint létezik egy tárgyakból álló világ. De kint valójában csak a Sas emanációi vannak – szüntelen mozgásban lévő, mégis örök és változatlan fluidumok.

A szerencsétlen, nyomorult látókra az a jellemző, hogy hajlamosak elfelejteni, milyen csodálatos a világ. Teljes mértékben eluralkodik rajtuk annak a tudata, hogy látnak, és azt hiszik, a saját lángelméjük az, ami számít. A látónak valósággal az erény példaképének kell lennie ahhoz, hogy úrrá tudjon lenni ezen az emberi állapotunkból eredő, szinte legyőzhetetlen gyarlóságon, a lazaságra való hajlamon. A látásnál is fontosabb, hogy a látó mit kezd azzal, amit lát.

A harcosok életében az egyik legnagyobb erő a félelem. Úgy félnek, hogy kénytelenek állandóan tanulni.

A látó ember számára az az igazság, hogy minden élőlény azért küszködik, hogy meghalhasson. A tudomás az, ami útját állja a halálnak.

Az ismeretlen örökkön jelen van, de kívül esik szokványos tudatunk lehetőségein. Az ismeretlen az átlagemberben fölösleges, mégpedig azért, mert az átlagembernek nincs elegendő szabad energiája az ismeretlen megragadására.

Az emberi lények legnagyobb hibája, hogy megragadnak abban, amit az ész számba vesz. Az ész nem energiaként foglalkozik az emberrel. Az ész olyan eszközökkel foglalkozik, amelyek energiát állítanak elő, de soha komolyan nem merült fel benne, hogy mi magunk jobbak vagyunk az eszközöknél; olyan szervezetek vagyunk, amelyek energiát állítanak elő. Energiabuborékok vagyunk.

Micsoda látvány, amikor a látók tudatosan érik el a teljes tudomás állapotát! Ez az a pillanat, amikor égnek belülről. Elemésztí őket a belülről izzó tűz. A teljes tudomás állapotában összeolvasztják magukat a szabad emanációkkal, s elvitorláznak az örökkévalóságba!

Ha egyszer sikerül megvalósítani a belső csöndet, attól fogva minden lehetséges. A belső dialógus megállítása pontosan ugyanazzal a módszerrel történik, amit azok használtak, akik megtanítottak minket magunkban beszélgetni. Tanításunk rendíthetetlen, erőszakos módon zajlott, s éppen így kell megálljt is parancsolnunk neki – rendíthetetlenül és erőszakosan.

A kikezdehetlenség úgy indul, hogy az ember egyszer tudatosan, pontosan, kitartóan véghezvisz valamit. Ha eléggé sokszor megismétlődik ez, az ember szert tesz valamiféle eltéríthetetlen szándékra, amely aztán már bármi másra átvihető. Ha idáig sikerül eljutni egyszer, innentől kezdve már egyenes az út. Az egyik dologból ered a másik, amíg a harcos képes teljes potenciálját felismerés által megvalósítani.

Ez a tudomás igazi misztériuma. Az emberi lényekről messziről lerí ez a rejtély; árasztjuk magunkból a sötétséget, a megmagyarázhatatlan dolgok áporodott levegőjét. Másképp tekinteni magunkra egyszerűen örültség lenne! Harcos nem aljasítja le magában az ember misztériumát ésszerű magyarázatokkal.

A felismeréseknek két fajtája van. Az egyik fajta felismerés egyszerű propagandabeszéd: nagy érzelemkítőre, semmi más. A másik a gyűjtőpont eltolódásának az eredménye; nem érzelemkítőre, hanem cselekvéssel jár. Az érzelmi felismerések évekkal azután jönnek csak, hogy a harcosok a használat során megszilárdították gyűjtőpontjuk új helyzetét.

A legrosszabb, ami történhet velünk, az az, hogy meg kell halnunk, ám mivel ez eleve megváltoztathatatlanul a sorsunk, szabadok vagyunk; akik mindent elveszítettek, nincs mitől félniük.

A harcos nem csupán mohóságból vág neki az ismeretlennek. A mohóság csak a közönséges dolgok világában működik. Ahhoz, hogy valaki kimerészkedjen abba az irtózatossá egyedüllébe, ennél többre van szükség! Szeretet, valósággal szerelem kell ehhez az élet, a kaland, a titkok iránt! Csillapíthatatlan kíváncsiság és szörnyű nagy mersz!

A harcos kizárólag a tudomás rejtélyeire gondol. Csak a rejtély számít! Élőlények vagyunk; meg kell halnunk, és meg kell válnunk a tudomásunktól. Ám ha ezen csak egy árnyalatnyit is tudnánk változtatni, micsoda rejtélyek várnának ránk! Micsoda rejtélyek!

A *Belülről izzó tűz* című könyvem megírása úgyszintén Florinda Matus életemre gyakorolt befolyásának köszönhető. Akkortájt folyton arra ösztönzött, hogy don Juan tanítójára, Julian nagualra fókuszáljak. Florindával kimerítően összpontosítottunk erre az emberre, s eközben nyilvánvalóvá vált számomra, hogy Julian Osorio nagual nem csupán kiváló színész volt, hanem szörnyen kéjsóvár alak is, akit kizárólag a nők elcsábítása érdekelt. Minden nőt meg akart szerezni, akivel csak kapcsolatba került teátrális fellépései során. Annyira belemerült az élvezetekbe, hogy az egészsége sínylette meg – tüdejét megtámadta a tuberkolózis.

Azután egy délután a Durango város melletti széles mezőn későbbi tanítója, Elias nagual belebotlott. Julian éppen egy gazdag földbirtokos lányát próbálta elcsábítani, de közben annyira kimerítette magát, hogy halálos tüdővérzést kapott. Florinda szerint Elias nagual meglátta, hogy semmiképp sem tud segíteni a színésznek. Lehetetlen volt meggyógyítani, így nagualként nem tehetett mást, minthogy megpróbálja megállítani a vérzést, majd megtegye ajánlatát.

– Holnap hajnalban, öt órakor elindulok a hegyek közé – szólt a színészhez. – Légy a város bejáratánál. Ne késs! Ha nem jössz el, meghalsz, előbb, mint hinnéd. Az egyetlen esélyed, ha velem tartasz. Sosem foglak tudni meggyógyítani, de távol tarthatlak az életed végét jelentő szakadéktól. Minden ember könyörtelenül oda tart, s előbb-utóbb belezuhan. Én azonban eltéríthetek attól a hatalmas nyílástól, vagy jobbra, vagy balra. Ha nem zuhansz le, életben maradsz. Sosem leszel egészséges, de élni fogsz.

Elias nagual nem táplált nagy elvárásokat a színésszel kapcsolatban; lustának, hanyagnak, kéjvágyónak, sőt talán még gyávának is gondolta őt. Ám igencsak megdöbben, amikor másnap hajnalban ott találta a város szélén. Magával vitte hát a férfit a hegyek közé, s később belőle lett Julian nagual – a tüdőbajos, aki sosem gyógyult meg, bár elélt majdnem százhat évig, miközben örökké a szakadék szélén sétált.

– Természetesen mindennek óriási jelentősége van rád nézve – jelentette ki egy alkalommal Florinda. – Meg kell vizsgálnod, miként sétált Julian nagual a szakadék szélén. Juan Matus nagual fűtyült rá, neki ez az egész nem jelentett semmit. Te nem vagy olyan tehetséges, mint Juan Matus nagual, így harcosként semmit sem tarthatsz jelentéktelennek. Hagynod kell, hogy az ősi Mexikó sámánjainak gondolatai, érzései és ideái szabadon jöjjenek hozzád.

Florinda nem tévedett, valóban nem rendelkeztem Juan Matus nagual ragyogó tehetségével, így abban is igaz volt, hogy semmit sem vehetek el: az út minden kanyarulatát, minden kiszögellését meg kell vizsgálnom. Nem engedhetem meg magamnak, hogy figyelmen kívül hagyjam az ősi sámánok akármely látomását vagy eszméjét, legyen mégoly földtől elrugaszkodott is.

Meg kellett tehát értenem, miként sétált Julian nagual a szakadék peremén, s ez azt jelentette, hogy összegzésem azokra a érzésekre összpontosult, melyek életben maradásért vívott emberfeletti küzdelmét jellemezték. Csontjaimig hatoló döbbenet töltött el, mikor rájöttem, hogy Julian nagual harca minden másodpercben folyt. Egyrésztől ott volt rémes önkényeztetése és mértéktelen kéjsóvársága, másrésztől merev ragaszkodása az élethez, s e kettő egymásnak feszült.

Julian nemcsak akkor küzdött, ha kedve szottyant rá; kitartóan, fegyelmezetten harcolt, hogy megtartsa egyensúlyát. „A szakadék szélén sétáló” harcos csatája addig a pontig élesedik, ahol már minden másodperc számít. Egyetlen pillanatnyi gyengeség, s Julian nagual a szakadékba zuhant volna.

Ám Julian tekintete arra a pontra szegeződött, amit Florinda a szakadék peremének nevezett – s a feszültség enyhült. Bármit is látott, nem volt olyan kétségbeejtő, mint amikor a rossz szokásai eluralkodtak rajta. Úgy tűnt nekem, hogy ha ezekben a pillanatokban összegzem Julian nagualt, teljesen más embert látok magam előtt, egy sokkal békésebb, elkülönültebb és összeszedettebb embert.

A csend ereje

Nem arról van szó, hogy ahogy múlik az idő, a harcos megtanul sámánnak lenni; amit megtanul, az sokkal inkább az energia megőrzése. Ez az energia pedig képessé teszi őt arra, hogy kezeljen néhány, számára jelenleg elérhetetlen energiamezőt. A samanizmus a tudomás egy állapota; azon energiamezők kezelésének képessége, melyeket nem használunk a megszokott, általunk ismert világ érzékelése során.

Az univerzumban létezik egy mérhetetlen, leírhatatlan erő, melyet a sámánok szántszándéknak neveznek, és egyfajta összekötő kapocs által a világegyetemben létező minden egyes dolog kapcsolatban áll a szántszándékkal. A harcosok törődnek azzal, hogy megvitassák ezen összekötő kapocs sajátosságait, hogy megértsék, és munkába állítsák azt. Különösen nagy figyelmet fektetnek arra, hogy megtisztítsák azt a mindennapi élet megszokott dolgainak tompító hatásától. A samanizmust ezen a szinten az embert a szántszándékkal összekötő kapocs megtisztításaként lehet meghatározni.

A sámánok számára roppant fontos a múlt, de nem a saját, személyes múltjuk. A sámánok számára a múltat a régmúlt idők varázslóinak tettei jelentik. Azért kutatják a múltjukat, hogy egyfajta viszonyítási pontra tegyenek szert. Csakis a sámánok keresnek valódi viszonyítási pontot a múltjukban. Számukra a viszonyítási pont kialakítása azt jelenti, hogy esélyt kapnak a szántszándék tanulmányozására.

A köznapi emberek szintén tanulmányozzák a múltat, de ők általában a saját személyes múltjukat vizsgálják, személyes okokból. A köznapi emberek a múlt alapján ítélik meg magukat, legyen az akár a saját személyes múltjuk, akár az adott kor ismeretei a múltból, hogy igazolást találjanak jelenlegi vagy jövőbeni viselkedésükre, vagy hogy egyfajta modellt alakítsanak ki maguknak.

A szellem minden pillanatban megnyilvánul a harcosok számára. Mindazonáltal ez ebben a formában nem teljesen igaz. A teljes igazság az, hogy a szellem mindenki számára ugyanazzal az intenzitással és következetességgel nyilatkozik meg, de csak a harcosok vannak ráhangolódva az efféle kinyilatkoztatásokra.

A harcosok a samanizmusról úgy szólnak, mint egy mágikus, misztikus madárról, mely egy pillanatra szünetelteti röptét, hogy reményt és célt adjon az embernek; a harcosok az általuk a bölcsesség madarának, a szabadság madarának nevezett madár szárnyai alatt élnek.

A harcosok számára a szellem absztrakt dolog, egyszerűen azért, mivel szavak, sőt gondolatok nélkül ismerik azt. Absztrakt, mivel nem képesek megfogalmazni, mi is a szellem. Mégis, anélkül hogy a leghalványabb esélyük vagy vágyuk lenne arra, hogy megértsék, a harcosok foglalkoznak a szellemmel, és kezelik azt. Felismerik, meghívják, előcsalogatják, bizalmas viszonyba kerülnek vele, és kifejezik azt a tetteikkel.

A köznapi emberek esetében a szántszándékkal a kapcsolat gyakorlatilag halott, és a harcosok is hasznavehetetlen összekötő kapocssal kezdenek, mivel az nem reagál önként. E kapcsolat újraélesztésének érdekében a harcosoknak kéréllhetetlen, kemény célra van szükségük – egy speciális lelkiállapatra, melyet hajthatatlan szántszándéknak neveznek.

Az ember felmérhetetlen erővel rendelkezik: a halál csak azért létezik, mert mi magunk

szándékoljuk azt születésünk pillanatától fogva. A halál szándéka felfüggeszthető, ha megváltoztatjuk a gyűjtőpontunk helyzetét.

A cserkészés művészete abból áll, hogy az ember elsajátítja az álcázás minden apró fortélyát. És olyan jól megtanulja őket, hogy senki se jöhessen rá, mikor álcázza magát. Ezért könyörtelennek, ravasznak, türelmesnek és kedvesnek kell lenni. Ám a könyörtelenség nem lehet kíméletlenség, a ravaszság nem lehet kegyetlenség, a türelem nem lehet közömbösség, a kedvesség pedig nem lehet ostobaság.

A varázslók tetteinek van egy rejtett célja, aminek semmi köze sincs a személyes előnyökhöz. A köznapi emberek csak akkor cselekszenek, ha haszonra van kilátásuk. A harcosok viszont nem a haszonért, hanem a szellemért cselekszenek.

Először az ősi idők látói észlelték látásuk segítségével, hogy a szokatlan viselkedésmód megremegteti a gyűjtőpontot. Hamar felfedezték, hogy ha rendszeresen gyakorolják, és bölcsen irányítják ezt a szokatlan viselkedésmódot, akkor az végül elmozdulásra kényszeríti a gyűjtőpontot.

A csendes tudás nem más, mint a szántsándékkal való közvetlen kapcsolat.

A samanizmus visszatérés. A harcos győzedelmesen tér vissza a szellemhez, miután alászállt a pokolba. Trófeákat hoz magával onnan; és a megértés az egyike ezeknek.

A harcosok – mivel cserkészők – tökéletesen értik az emberi viselkedést. Például értik, hogy az emberi lények egy leltár teremtményei. Egy adott leltár tételeinek ismerete tesz valakit a saját területén tudóssá vagy szakértővé.

A harcosok tudják, hogy ha egy köznapi ember leltára romba dől, az adott ember vagy kibővíti ezt a leltárt, vagy összeomlik az öntükrözésének világa. Az átlagemberek hajlandóak új elemeket beépíteni a leltárukba, feltéve, hogy azok nem mondanak ellent az alapvető rendszernek. Azonban ha ezen új elemek ellentmondásban állnak a rendszerrel, az elme összeomlik, mivel az elme ez a bizonyos leltár. A harcosok erre a tudásra építenek, amikor az énképünk tükrének összetörésére törekszenek.

A harcosok soha nem építhetnek hidat, hogy csatlakozzanak a köznapi emberekhez. De ha az emberek úgy kívánják, nekik kell hidat építeni, hogy csatlakozzanak a harcosokhoz.

Ahhoz, hogy a samanizmus rejtelsei feltáruljanak előttünk, elengedhetetlen, hogy a szellem alászálljon ránk, s pusztá jelenlétével egy bizonyos helyzetbe mozdítja el gyűjtőpontunkat. Ezt a pontot a sámánok a száanalomnélküliség helyének nevezik.

A gyűjtőpont elmozdításához a száanalomnélküliség helyzetébe valójában semmiféle eljárás nem szükséges: a szellem megérinti az embert, annak pedig elmozdul a gyűjtőpontja. Ilyen egyszerű az egész.

Ahhoz, hogy hagyjuk, hogy megragadjon bennünket a varázslat, száműznünk kell elménkből a kétkedést. Ha megszűnnek a kétségek, bármi lehetségessé válik.

Az ember lehetőségei oly hatalmasak és rejtélyesek, hogy a harcosok ahelyett, hogy gondolkodnának rajtuk, azt választották, hogy felderítik őket, annak reménye nélkül, hogy valaha is megértik ezeket.

A harcosok minden tette a gyűjtőpontjuk elmozdulásának következménye, ezeket az

elmozdulásokat pedig a rendelkezésükre álló energiamennyiség határozza meg.

A gyűjtőpont bármilyen elmozdulása elmozdulás az egyéni énnel való túlzott törődéstől. A sámánok hiszik, hogy a gyűjtőpont helyzete teszi a mai embert öldöklő egoistává, olyan lényé, akit teljesen leköt a saját énképe. Mivel elveszítette a reményét arra, hogy valaha is visszatérjen minden dolgok forrásához, az ember az individualitásában keresett vigaszt.

A harcós útjának legfőbb célja az, hogy letaszítsa a trónjáról az önteltséget, és a harcósok minden tette arra irányul, hogy megvalósítsák ezt a célt.

A sámánok megfosztották álcájától az önteltséget, és úgy találták, hogy az nem más, mint az önmagát valami másnak tettető önsajnálát.

A köznapi világban a szavunk és a döntéseink könnyűszerrel visszavonhatóak. Ebben a világban a halál az egyetlen megmásíthatatlan dolog. A sámánok világában viszont a hagyományos halál visszavonható, a sámánok adott szava ellenben nem. A sámánok világában a döntéseket nem lehet megváltoztatni vagy módosítani, ha egyszer meghozták őket, örökre fennállnak.

Az emberi lét egyik legdrámaibb jelensége az ostobaság és az öntükrözés közötti kísérteties kapcsolat. Az ostobaság kényszeríti az átlagembert arra, hogy félrelökjön mindent, ami nem felel meg öntükröző elvárásainak. Köznapi emberként például vakok vagyunk az emberi lények számára elérhető tudás legkritikusabb részére, a gyűjtőpont létezésére, és arra a tényre, hogy az elmozdulhat.

Az, hogy a racionális emberek olyan rendíthetetlenül ragaszkodnak a saját énképükhöz, biztosítja feneketlen tudatlanságukat. Például figyelmen kívül hagyják azt a tényt, hogy a samanizmus nem varázsigékből és hókusz-pókuszokból áll, hanem abból a szabadságból, hogy nem pusztán a magától értetődőnek vett világot érzékeljük, hanem minden mást is, ami emberileg lehetséges. A köznapi emberek reszketnek a szabadság lehetőségétől. Pedig a szabadság ott van bennük, csak a kisujjukat kellene kinyújtaniuk érte.

Az az emberek legfőbb baja, hogy érzik, hogy rejtett erőforrások állnak a rendelkezésükre, de nem merik felhasználni azokat. Ezért mondják azt a harcósok, hogy az ember nyomorúságos helyzete az ostobasága és a tudatlansága közti ellenpontban van. Az embereknek, különösen manapság, arra van szükségük, hogy olyan új ideákat sajátítsanak el, melyeknek csakis a belső világukhoz van közük – sámáni ideákat, olyan ideákat, melyekkel vele jár, hogy szembenézzenek az ismeretlennel, hogy szembenézzenek saját halálukkal. Most legfőképpen arra van szükségük, hogy megtanítsák nekik a gyűjtőpont titkait.

A szellem csak akkor figyel oda, ha a beszélő gesztusokban nyilatkozik meg. A gesztusok pedig nem jeleket vagy testmozdulatokat jelentenek, hanem a valódi önfeledtség tetteit, a bőkezűség és a humor cselekedeteit. A harcósok a szellemnek szóló gesztusként a legjobbat hozzák ki magukból, és csendben felajánlják ezeket a tetteiket az absztraktnak.

Don Juanról írt utolsó könyvem Florinda Matus vezérletének egyenes folyománya. Címét – *A csend ereje* – szerkesztőm választotta, szemben az általam adott címmel, mely így hangzott: *A belső csend*.

Miközben a könyvön dolgoztam, az ősi Mexikó sámánjainak nézőpontja rendkívül absztraktnak kezdett tűnni számomra. Florinda a legjobb formáját hozta, hogy eltérítsen az absztraktnak való elmerüléstől. Hol a sámáni eljárások különböző elemeire próbálta figyelmem ráirányítani, hol botránys viselkedésével igyekezett megdöbbeníteni, csak hogy elérje mindezt. De végül semmi sem tűnt elég hathatósnak, hogy megtörje kérlelhetetlen megszállottságomat.

A csend ereje intellektuális jellegű áttekintés az ősi Mexikó sámánjainak elképzeléseiről azok legabsztraktabb formájában. Míg a könyvet írtam, eltöltött ezeknek az embereknek a hangulata, vágyuk, hogy egyfajta kvázi-rationális módon egyre nagyobb mérvű tudást birtokoljanak. Egyszer Florinda megjegyezte, hogy az ősi sámánok annyira hihetetlenül hidegek és elkülönültek voltak, hogy semmiféle emberi melegség nem érinthette őket többé. Eggyé olvadtak a kutatással, a tudás utáni hajszával, s hidegségükkel a végtelen hidegségét tükrözték. Sikerült annyira megváltoztatniuk emberi nézőpontjukat, hogy illeszkedjen az ismeretlen jéghidegségéhez. Bennem is hasonló zajlott le, s hiába próbáltam kétségbeesetten ellenszegülni az áradatnak. Gondolataim egyre inkább hasonlatossá váltak a kutatásuk végéhez közeledő ősi sámánokéihoz. Szó sincs arról, hogy ne tudtam volna nevetni – ellenkezőleg, életem végtelen örömmé vált, s mégis megmaradt szakadatlan, könyörtelen keresésnek.

A végtelen akart elnyelni, és próbáltam felkészülni rá. Azt viszont nem kívántam, hogy semmivé oldjon, mert szükségem volt emberi vágyaimra, vonzalmaimra és ragaszkodásaimra, nem számított, mennyire hiábavalóak. Ám minden másnál jobban a világon az ősi sámánokhoz szerettem volna hasonlítani, bár én kizárólag don Juant és társait ismertem, s amit ők képviseltek, igencsak távol esett azoknak az idegen sámánoknak a hidegségétől.

Florinda jóvoltából azonban nagyszerűen tudtam hajlíthatatlan figyelemmel összpontosítani általam sosem ismert emberek hangulatára. S ahogy a világukra fókuszáltam, csapdába ejtettek. Reményem sem volt, hogy valaha is kiszabadulok a vonzásukból.

Persze, Florinda nem hitte, hogy állapotom végleges lenne, így gyakran humorizált rajtam.

– Nem is vagy annyira menthetetlen, mint hiszed – nevetett a képembe. – Eljön majd a pillanat, amikor megváltoztatod az irányodat. Talán végleg kivetsz magadból minden gondolatot az ősi sámánokkal kapcsolatban. Sőt, talán még azokra a sámánokra is magasról teszel majd, akikkel közeli viszonyban álltál, például Juan Matus nagualra. Igen, még az ő személyét is a szemétre hajíthatod!

– Meglátod majd, a harcosnak nincsenek határai. Improvizációs képessége annyira éles, hogy a semmiből is képes építkezni – s nem csupán légvárat épít, hanem kézzelfogható, gyakorlatias dolgokat.

– Így lesz! És nem csupán elfelejted őket, hanem épp mielőtt belezuhannál a szakadékba – persze, ha vagy annyira merész, hogy a peremén sétálj, anélkül, hogy eltávolodnál tőle –, elérkezel majd egy igazi harcosi következtetéshez: a rend és a szilárdság végtelenül inkább neked való, mint az ősi sámánok megszállottsága!

Florinda szavai olyan voltak, mint valami nagyívű, reményteli jóslat, s talán még igaza is lehetett – abban mindenestre, hogy hogy a harcos forrásai kiapadhatatlanok.

Számomra csupán annyi hibáztott, hogy ahhoz, hogy rátaláljak egy új, ám vérmérsékletemhez mégis illő világnézetre és énképre, valóban végig kellett sétálnom a szakadék szélén. Kétely nélkül tudtam, hogy megvan a merszem és az erőm, hogy elérjem ezt a hőstettet.

Bár ki tudja előre?

A fordító megjegyzése

A könyv fejezetei – a *Bevezetés* kivételével – két részből állnak; az elsőben a már megjelent művekből található idézetek, melyek visszakereshetők voltak az alább felsorolt magyar kiadásokban. Azonban nem mindegyik idézet esik szóról-szóra egybe az eredeti megjelenéssel (sőt, a legtöbbször találhatók kisebb változtatások) – ezek magyar megfelelőjét is ennek megfelelően módosítani kellett.

A magyar nyelvű idézetek forrásai:

Don Juan tanításai. Gondolat Kiadó, Budapest. 1991. Fordította: Zala Györgyi
Másik világ kapujában. Édesvíz Kiadó, Budapest. 1994. Fordította: Mahler Zoltán
Ixtláni utazás. Édesvíz Kiadó, Budapest. 1997. Fordította: Nagy Álmos
Mesék az erőről. Édesvíz Kiadó, Budapest. 1998. Fordította: Ambrose Montanus
Az erő második köre. Édesvíz Kiadó, Budapest. 1999. Fordította: Sebő Júlia
Belülről izzó tűz. Édesvíz Kiadó, Budapest. 1999. Fordította: Boreczky Elemér
A Sas ajándéka. Püski Kiadó, Budapest. 2002. Fordította: Püski Irén
A csend ereje. Püski Kiadó, Budapest. 2003. Fordította: Pordán Ferenc

Carlos Castaneda további, ebben a műben nem szereplő könyvei:

Mágikus gyakorlatok. Magyar Könyvklub, Budapest. 2002. Fordította: Gellért Péter
Az álmodás művészete. Püski Kiadó, Budapest. 2003. Fordította: Szabados Tamás
A végtelen aktív oldala. Püski Kiadó, Budapest. 2005. Fordította: Istvánfi András

Judith Spartacus egyéb fordításai:

Armando Torres: *Találkozók az utolsó naguallal* (digitális kiadvány, 2010.)